

0555

Notizen
Meyers
der Literatur

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Τῷ φίλῳ μου κ. Π. Συγγῆ

14 Μαΐου 1908

Π. Συγγῆ

Α. Ρ. Β.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΙΚΗ

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΑΞΟΥ

ὑπὸ

Ε. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

(Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδρίῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆ 17ῃ Μαρτίου 1907).

1. Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μηθύμνης κύριος Στέφανος ἔδωρῆσατο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου χαρτῶν χειρόγραφον τεῦχος, ὀγδόου σχήματος· ἐφαρμένης οὐσῆς τῆς δέσεως αὐτοῦ, πρὸς πρόληψιν περαιτέρω φθορᾶς, ἐπεσκευάσαμεν αὐτήν, συμπληρώσαντες δι' ἀγράφων φύλλων, ὅσα ἢ ἐπιμελῶς γενομένη ἀπαριθμησις αὐτῶν κατέδειξεν ἀπολεσθέντα. Τὸ τεῦχος ἀριθμεῖ νῦν φύλλα 172, ἤτοι 344 σελίδας, ἐκάστη τῶν ὁποίων περιλαμβάνει εἴκοσι καὶ μίαν σειράς τῶν σελίδων τρεῖς μὲν (26, 132, 146) ἐντελῶς, τέσσαρες δὲ (108, 131, 245, 336) ἐν μέρει ἀγγραφοὶ ἀφέθησαν ἐξ ἀρχῆς· τριάκοντα δὲ (75/6, 235/6, 247/8, 281/2, 295/314, 331/2) ἀφῆρηθησαν εἴτε, φθαρῆσις τῆς κατὰ τὴν ράχιν δέσεως τοῦ τεύχους, ἐξερρήθησαν καὶ τέσσαρες (77/8, 283/4) ἠκρωτηριάσθησαν σχισθεῖσαι. Εἰς τὰς σελίδας 1—3 περιλαμβάνεται τὸ προοίμιον τοῦ συλλογῆος καὶ χρονολογικὸν σημεῖωμα· εἰς τὰς 3—25 πίναξ τῶν τίτλων τοσ' κεφαλαίων, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τὸ κείμενον, ἀριθμοῦν τῆς' κεφάλαια, ἑνδεκά δηλαδὴ πλεον τῶν ἐν τῷ πίνακι. Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀνωτέρω ὑποδειχθεισῶν σελίδων δέκα μὲν κεφάλαια (οζ', π', πβ', πγ', πδ', σπζ', σδ', τκζ', τμε', καὶ τηγ') μένουσιν ἠκρωτηριασμένα, εἴκοσι δὲ καὶ ἑν (ση', οθ', σπη', σπθ', τλ'—τμδ', τπδ', τπε') ἐξ ὁλοκλήρου ἔλειψαν· τούτων τοὺς τίτλους εὐρίσκομεν ἐν τῷ πίνακι. Ὁ ἀντιγραφεὺς πρὸς τὸ τέλος τοῦ τε καταλόγου καὶ τοῦ κειμένου ἐν σελ. 243—245 μετέβαλε τὸν γραφικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἐν γένει εὐανάγνωστον ὄντα καὶ ὁμαλόν· ἐκόσμησε δὲ διὰ πολυχρῶμων μὲν χρυσοποικίλων ἐπικεφαλίδων τὰς σελίδας 27, 109, 194 καὶ 195, δι' ἀπλῶν δὲ συμπεπλεγμένων γραμμῶν ταινιωδῶν τὰς σελίδας 291 καὶ 332, καὶ διὰ ποικίλων κεφαλαίων

γραμμῶν, βυζαντινῆς καλλιτεχνίας, τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον διαφόρων κεφαλαίων, οἷον· τὸ Ε (ἐν σ. 190, 223), τὸ Η (ἐν σ. 27, 32, 114, 177, 192, 228), τὸ Ι (ἐν σ. 148, 212), τὸ Κ (ἐν σ. 195), τὸ Λ (ἐν σ. 234), τὸ Ο (ἐν σ. 195, 197, 210, 219, 268, 278), τὸ Π (ἐν σ. 260, 341) καὶ τὸ Τ (ἐν σ. 193, 209, 214, 218). Τῶν τίτλων τὸ μὲν πρῶτον γράμμα διὰ μαύρης μελάνης, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ κοκκίνου χρώματος· τοῦ δὲ κειμένου τὰ νάπαλιν, τὸ πρῶτον κοκκίνον, τὰ λοιπὰ μαύρα· πολλῶν δὲ λέξεων λείπει τὸ πρῶτον γράμμα, ἀφθὲν προφανῶς ὑπὸ τοῦ γραφοντος, διὰ τὴν εἰς χεῖρας αὐτοῦ κρατουμένην ἄλλου χρώματος γραφίδα, καὶ λησμονηθὲν ἔπειτα. Εἰς τὴν ᾧν σημειοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρυθρᾷ μελάνῃ συντετμημένοι αἱ πηγαί, ἤτοι οἱ κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῶν συνόδων, τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, τῶν αὐτοκρατόρων, πατριαρχῶν καὶ λοιπῶν καὶ διὰ στοιχείων ὁ αὐξων τῶν κεφαλαίων ἀριθμὸς. Ὅσα κεφάλαια προσοχῆς ἄξια ἐθεώρησεν ὁ ἀντιγραφεὺς ὑπέδειξε σημεῖωσας ἐν τῇ ᾧ διὰ ποικίλων καλλιτεχνικῶν μονογραμμῶν τὴν λέξιν «ὄρα» (σ. 28, 56, 73, 156), «ὄρα καλῶς» (σ. 53), «ὄρα ὅλον καλῶς» (σ. 99, 120), «ὄρα ὡραῖον καλῶς» (σ. 218), «ὄρα θαυμαστόν», «ὄρα τὴν ἐξήγησιν» (σ. 114), «ὄρα ὅλον» (σ. 129) διὰ μονογράμματος ἐπίσης ἐσημείωσεν εἰς τὴν ᾧν τὸ ὄνομα τοῦ Χρυσοστόμου (σ. 48, 49, 55), ὡς καὶ τὴν λέξιν «κεφάλαιον». Τῶν ἐν τῷ κειμένῳ συντετμημένων λέξεων αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἐξῆς: ἄνος = ἄνθρωπος. — ΙϚ ΧϚ = Ἰησοῦ Χριστοῦ. — ΚϚ ΘϚ = Κυρίου Θεοῦ. — Σ = καί. — Μροπολίτης = μητροπολίτης. — πριάρχης = πατριάρχης. — πνικός = πνευματικός. — πνα = πνεῦμα. — πηρ = πατήρ καὶ ἄλλαι τινὲς εὐνόητοι. Συμπεπλεγμένα γράμματα ἔχει τὸ

ου, ευ, τρ, το, τα, ει, και την κατάληξιν ας τῆς ἐνικῆς γενικῆς των θηλυκῶν ἢ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς, ὡς και τὴν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς ὡν και ἄλλα τινά.

Διαφόρων γραφῶν και ἐποχῶν σημειώματα ὑπάρχουσιν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐσωτερικὰς ἐπιφανείας τῶν ἐκ ξύλου πινακίδων (τῶν ἐξωτερικῶν δέρματι κεκαλυμμένων), εἰς τὴν ὡς ἀποτελοῦν τὰς σελίδας 343—344. Ἐξ αὐτῶν γίνονται γνωστοὶ ὁ γράψας και τινες τῶν κατόχων· ἐν σελ. 343 εὐρηται: «*χειρ ταπεινοῦ δημοτρίου τάχατες και παιδαγογού, και σαθρομένα βιβλία εξακακευγρότο ἐκόμησ σακαρέτζη: ἐνέτει σ[ωτη]ρίῳ ἀρχοβ'»* ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος: «*† ετουτο το χαρτι ηνε τις σουσανας και ωπρος το παρη και το αποξενοση να ερη τας αρας τον αγη θεοφορον πα», και ἐν σελ. 344: «*† αυτο το χαρτι ηνε τις σανας και ο πλος το παρι να ηνε αφορισμενος και καιραμενος και αναθεματισμενος»*. Δις ὑπάρχει σύμπλεγμά τι ὀνόματος κυρίου, ἴσως «*Κοσταντῆς Μουμουτζογλουος*», ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὡσαύτως ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος. Ἐν τῇ ὡς τῆς 25 σελίδος: «*του κυριακου ηνε εττου: ετουτος ο νομος ινε του...*», ἐν δὲ σελ. 344: «*is xs κυριακος τουρα μάτης κοστα»*. Ἐ-
 $\frac{is}{ni} \frac{xs}{k}$ *παναλαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐπώνυμον αὐτόθι και ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν ἀρχῇ πινακίδος: ραματῆς, ραμουτῆς, ραμ...* ἐν σελ. 344: «*αδουλος των τεκων του Θεου ο ταπεινος κτήμης»*, διὰ κοκκίνου χρώματος. Ἐν σελίδι 343 και ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ἐν τέλει πινακίδος «*βιβλίον ἐμοῦ σήμερον, και ἀδριον ἐταίρου και οὐδέποτε τινός»*. Εἰς τὸν κενὸν χώρον τῆς μόνον δύο σειρὰς κειμένου ἐχούσης 336 σελίδος ὑπάρχει σημειώσεις ξυλίας και οἰκοδομητικῆς ὕλης, ὧν τὰ ποσὰ διὰ στοιχείων ἀντὶ ἀραθικῶν ἀριθμῶν ἐσημειώθησαν. Ἐν σελ. 342 καταγράφονται τὰ ἐπόμενα ὀνόματα: «*σταμάτι. Τράνταση. λῆα. ποληχρόνη. ρά. λη. σταματι. αθανασιον. διμητράκοι. βεργου. λα. δεσπηνοῦ. Θεοφανη. κοστατη. Κάσαντρα. φουμῆα. κρηκο. ἀργίρης. ρα. λης»*. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι και ἀλλαχού σημειώσεις ὀνομάτων, χάριν μνημοσύνου ἀναμφιβόλως και μέρη ἐκκλησιαστικῶν τινῶν τροπαρίων.*

2. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἰς ἑκατοντάδας ἀριθμουμένων και ἐν βιβλιο-

θήκαις Ἀνατολῆς και Δύσεως σφζομένων ἀντιγράφων Συλλογῆς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, νεαρῶν, καταλόγων πατριαρχικῶν, ἐπισκοπῶν κτλ., συμπηχθείσης ὑπὸ τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ,¹ και γνωστῆς ὑπὸ τίτλους: βιβλίον νόμιμον, νομικόν [γνωμικόν Φαβρικήφ], τὸ Νομοκάνονον, ὁ Νομοκάνων-άνονος, ὁ Νομοκάνων-κανόνος, ὁ Νομοκρίτης (ὡς τὸν τοῦ παρόντος, κατὰ τὸ δικαιοκρίτης, ὄνειροκρίτης). Προτάσσεται σύντομον προοίμιον και ἔπεται αὐτῷ σημείωμα, ἀμφοτέρα ἐν ἀρχαῖζούση γλώσση συντεταγμένα· ἐξ αὐτῶν δηλοῦται τίς ὁ σκοπὸς τῆς συλλογῆς, ὁ συλλογεύς, ἡ πατρις, ἡ κατάστασις αὐτοῦ και ὁ χρόνος τῆς συμπήξεως τῆς συλλογῆς, ὁ ὁποῖος ὀρίζεται εἰς ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἰνδικτιῶνος και ἀπὸ Χριστοῦ· εἰς τινα ἀντίγραφα φέρεται και μῆνολογίξ· σημειωτέον ὅτι αἱ διάφοροι αὐταὶ χρονολογίαι δὲν ἀντιστοιχοῦσιν ἀκριβῶς· αἱ μόνον ὀρθαὶ χρονολογίαι εὐρίσκονται εἰς δύο μόνον χειρόγραφα 1) εἰς τὸ χειρόγραφον, ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσεν τὸ προοίμιον και τὸ σημείωμα ὁ Z. von Lingenthal, ἔχον: «*ἐν ἔτει ζο', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀπὸ δὲ... Χριστοῦ ἀρξβ'»* 2) εἰς τὸ ἐν Ὁξφόρδῃ χειρόγραφον, ἔχον: «*ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ... Χριστοῦ ἀρξγ', Μαρτίῳ ε'»*. Ὁ Μάρτιος τοῦ 7070, ἰνδικτιῶνος ε' ἀνήκει εἰς τὸ σωτήριον 1562 ἔτος, ὁ δὲ τοῦ 7071, ἰνδικτ. ε' εἰς τὸ 1563. Ἐπομένως ἀνακριβῶς λέγεται ὅτι τὸ ἔργον συνετάχθη τῷ 1561·² τυπογραφικὸν δὲ λάθος ἐγένετο εἰς τὸν ὀριζόμενον XIV αἰῶνα, ἀντὶ XVI, διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 6 χειρόγραφον τοῦ Νομοκάνονος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς [Σ. Λάμπρος, ἐν σ. 96 τοῦ Α' τ. τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος, Ἀθ. 1904]. Ἀντιγράφων τινῶν τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου

1. Πληρέστεραι εἰδήσεις περὶ τοῦ βίου και τῶν ἔργων τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ εὐρίσκονται παρὰ Γ. Ζαβίρα [Ἑλλ. Στάτρον, Ἀθ. 1871, σ. 118/121]. — Κ. Σάθα [Νεοελλ. Φιλ., Ἀθ. 1868, σ. 185/6]. — Zach. von Lingenthal [die Handbücher des Geistlichen Rechts aus den Zeiten des untergehenden Byzantinischen Reichs und der Turkischen Herrschaft, ἐν τοῖς Memoires de l'Academie Impériale des Sciences St. Petersburg, VIIe Serie, t. XXVIII, No 7, St. P. 1881, s. 1—45].

2. Α. Σγούτας, ἐν ὑποσημ. εἰς σ. 165 τοῦ Παραρτ. τοῦ Ζ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ «Θέμις», Ἀθ. 1856. Ἀντ. Μομφεράτος, ἐν σ. 309/310 τοῦ Δ' τ. τοῦ Δελτίου τῆς ἰστ. και ἔθν. ἐταιρ. τῆς Ἑλλάδος. Ἀθ. 1895.

ἔτη δὲν ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰ τῶν ἰνδικτιῶ-
νων· ἄλλων δὲ εἰς τὰ ἀπὸ Χριστοῦ· τὸ ὑπὸ
Ἄλλατιοῦ μνημονευόμενον ἔχει οὕτως: «ἐν ἔτει
ἐπτάκις χιλιοστῶ ἑξομοηκοστῶ πρώτῳ ἀπὸ
κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ
καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς κατὰ
σάρκα γεννήσεως αὐτοῦ ἀφ' ἑβ', μαρτίῳ πέμ-
πτῳ»¹ ὁ Νανιανὸς κῶδιξ 232, ἐν τῇ Βιβλιο-
θήκῃ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, φέρει: «ἐν ἔτει
ζοα', ἰνδ. 5', ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ
...Χριστοῦ ἀφ' ἑβ', μαρτίῳ ε'»² οὕτω καὶ ὁ
Κῶδιξ 195 (3268) τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς τοῦ
Κουτλουμισίου,³ καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Βελεγράδων
μητροπολίτου Ἀνθίμου μνημονευόμενος·⁴ ἄλλο
χειρόγραφον διαφέρει καὶ εἰς τὴν μηνολογίαν:
ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτίσεως κόσμου·
ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ ἀφ' ἑβ' Ἀπριλίου ιβ'»⁵ ἕτε-
ρον: «ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε', ἀπὸ κτ. κ. ἀπὸ
δὲ...Χριστοῦ ἀφ' ἑβ', Μαρτίῳ ε'»⁶ καὶ οὕτω
καθεξῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀντιγραφεῖς
μετὰ τῆς ἀρχικῆς ταύτης χρονολογίας, ἢ καὶ
ἄνευ αὐτῆς, προσέθετον τὴν ἑαυτῶν, πολλά-
κις ὑποκαθίστων καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν ὀνόματα,
ἐπώνυμα, πατρίδα καὶ γλῶσσαν ἢ μόνην, ἐνθα
διῆγον, παραλείποντες τὰ ἀρχικά, ὡσεὶ ἴδιον
ἔργον ἦτο· διεσκέυαζον πρὸς τούτοις οὐ μόνον
τὸ λεκτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑλικόν κατὰ λόγον
τῶν γνώσεων αὐτῶν καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ τό-
που· διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν κεφαλαίων δὲν
εἶναι ὁ αὐτὸς εἰς τὰ διάφορα ἀντίγραφα· ἐκ-
τενέστερα δὲ πάντων ἐγνωρίσαμεν τὸ τοῦ
Zach. von Lingenthal, τὸ ὑπ' ἀριθ. 31
τῆς τῆς βιβλιοθήκης Μηλεῶν (τοῦ ΙΖ' αἰῶ-
νος) καὶ τὸ ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Πα-
τριαρχείου Ἱεροσολύμων ἕκαστον τῶν ὁποίων
ἀριθμῆι 694 κεφάλαια.⁷ Ὁ Λ. Σγούτας

λέγει ὅτι ὑπῆρχεν ἀντίγραφον «εἰς τὸ μο-
ναστήριον τῶν Ἰθῆρων εἰς τὸ τοῦ Ἄθωνος
ὄρος τοῦ ἔτους 1608 ἐκ κεφαλαίων 580 ἐν
τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένον,
ἧς (i) προηγείται πρόλογος ἐπειδὴ ἐν τοῖς
ἱεροῖς καὶ εἰς τὸ ὅποιον λέγει (τίς;) ὅτι ὁ
Μαλαξὸς συνέταξε τὴν βίβλον ταύτην εἰς τὰ
1561».¹ Ἡ περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου
σιγῇ τοῦ Λάμπρου (τοῦ δημοσιεύσαντος τὸν
Κατάλογον τῶν χειρογράφων τῶν βιβλιοθηκῶν
τοῦ ἁγίου ὄρους ἐν Ὁξωνίᾳ 1895—1900),
ἢ διάφορος ἀρχὴ τοῦ προλόγου καὶ τοῦ ἐν
ἅπασιν τοῖς ἀντιγράφοις ὁμοιομόρφου προοι-
μίου, ἢ ρητὴ καὶ κατ' ἐπανάληψιν δήλω-
σις τοῦ συλλογῆς ἐν τῷ προοίμῳ περὶ
τῆς συμπήξεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ κατὰ γλῶτταν
Ἑλλάδα, ἀλλ' εἰς ἀπλῆν φράσιν, πείθουσιν
ἡμᾶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Σγούτα ἀναφερόμενον
χειρόγραφον ἀποδοτέον εἰς νεώτερον συλλογῆα,
μνημονεύσαντα ἀνακριβῶς ὡς ἐν ἔτει 1561
συμπληθείσης τῆς συλλογῆς τοῦ Μαλαξοῦ·
αὕτη ὡς εἶδομεν, συνεπλήθη τῇ ε' Μαρτίου
1562, καίπερ τοῦ Ἄντ. Μομφεράτου ὀρίζον-
τος καὶ αὐτοῦ τὸ 1561 ἔτος καὶ διατεινομέ-
νου ὅτι χέκτηται τοῦ ἔτους τούτου χειρόγρα-
φον [ἐνθ' ἀν.]. Τὸ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ
Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 1399 χειρόγραφον ὁ μὲν
Σακελλίων λέγει ἐν τῷ καταλόγῳ ὅτι εἶναι
ἰδιόγραφον τοῦ Μαλαξοῦ, ἀλλ' ὁ περὶ ταῦτα
πεπειραμένος φίλος κ. Περ. Γ. Ζερλέντης ἔγρα-
ψεν ἡμῖν ὅτι οὐ μόνον τοῦ Μαλαξοῦ δὲν εἶναι
ἰδιόγραφον, ἀλλὰ καὶ πολὺ νεώτερον, τελευ-
τῶντος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἔχον φηγ' κεφάλαια.
Τὸ ἐξεταζόμενον χειρόγραφον φέρει ἐν τέλει
τοῦ ἀρχικοῦ σημειώματος χρονολογίαν «ἐν
ἔτει ζροθ', ἀπὸ Χριστοῦ 1671» ἐπομένως ἢ
ἀντιγραφή ἤρχισε μὲν μετὰ τῶν μηνῶν Ἰα-
νουαρίου καὶ Αὐγούστου τούτου τοῦ ἔτους,
ἀνηκόντων εἰς τὸ 7179 τῆς κοσμογονίας, ἐτε-
λείωσε δὲ κατὰ τὸ 1672, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τοῦ
ἐν σ. 343 τοῦ σημειώματος τοῦ παιδαγωγοῦ
καὶ βιβλιοδέτου Δημητρίου, οὗ ἐμνήσθημεν
ἀνωτέρω

3. Κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα μνημονεύονται οἱ
ἐπόμενοι, Ναυπλιεῖς τὴν πατρίδα, Μαλαξοί:
α) Σταυράκης Μαλαξὸς, ἱερεὺς, υἱὸς Ἀν-
δρονίκου καὶ Ἄννης· ἦτο ἐν ἔτει 1522 σκευο-
φύλαξ Ναυπλίου.² β) Νικόλαος Μαλαξὸς,

1. L. Allatius, ἐν σ. 1307 de eccl. occid. et O-
rient. parpetua consens Coloniae 1648.

2. Mingarelli, Gr. cod. apud. Nanios Bono-
niae 1784, ἐν ccxxxiv.

3. Σ. Λάμπρος, Κατάλογος τῶν χειρογρ... τοῦ Ἁγίου
Ὁρους, Οξωνία 1895, 1900.

4. Ἑκκλ. Ἀλήθεια, Κ/πολις 1884, τ. Δ' σ. 527-528.

5. Ν. Κατσαμῆς, Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, ἐν Ζακύνθῳ
1880, σελ. 253-4.

6. Π. Παπαγεωργίου, ἐν σελ. 68 τοῦ VII τόμου τοῦ
Byzantinische Zeitschrift, Leipzig, 1897. Ἐν ἄλλῳ
δὲ χειρογράφῳ, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐν σελ. 286 τοῦ III τό-
μου (1894) ὡς ἐξῆς: «ἐν ἔτει ζοα', ἰνδ. ε' ἀπὸ κτ. κ.
ἀπὸ δὲ...Χριστοῦ ἀφ' ἑβ', Μαρτίῳ ε'».

7. Ἀ. Π. Κεραμεύς, Κατάλογος τῆς ἐν Μηλεῶν βιβλ.
ἐν Ἐπετηρίδι Παναρτισσοῦ 1901. Ἱερ. Βιβλ. τ. Γ', σ. 130.

1. Λ. Σγούτας, ἐνθ' ἀν.

2. Κατσαμῆς, Ἀνάλ. Ζακύνθου, ἐν Ζακύνθῳ, 1880, σ.
119, 154. Z von Lingenthal, die Handbücher κτλ.

ιερέυς, υἱὸς τοῦ προηγουμένου, ἔχων καὶ νεώτερον ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον, ὁμώνυμον τῷ πάππῳ· διετέλει τῷ 1546 πρωτόπαππας Ναυπλίου, εἶτα, μέχρι τοῦ 1554, ἐφημέριος τῆς ἐν Βενετίᾳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἀπέθανε τῷ 1594 ἐν Ζακύνθῳ, καταλιπὼν υἱὸν Σταυράκην, ὁμώνυμον τῷ πάππῳ· ἐπιμελεῖα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Βενετίᾳ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία.¹ γ) Γρηγόριος Μαλαξὸς, ἴσως ἱερέυς· ἐχρημάτισεν ἐπιμελητὴς καὶ διορθωτὴς διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδοθέντων ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τοῦ 1558 μέχρι τοῦ 1586.² δ) Ἰωάννης Μαλαξὸς, γραμματεὺς, ἀναγνώστης· ἀντέγραψε συλλογὴν Κανόνων τῷ 1565 ἐν Γαλατᾶ καὶ τὸ χρονικὸν τοῦ Μανασσῆ, ἀγορασθὲν τῷ 1578 ὑπὸ τοῦ Γέρλαχ.³ ε) Δημήτριος Μαλαξὸς, ἱερέυς· ἦτο οἰκονόμος τῆς Μητροπόλεως Ναυπλίου καὶ Ἄργους πρὸ τοῦ 1560, ὅτε ἦτο ἐν τοῖς μακκρίταις. ς) Μανουὴλ Μαλαξὸς, ὁ συντάκτης τοῦ μετὰ χεῖρας Νομοκάνονος· ἐκ τοῦ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο προτασσομένου σημειώματος γνωρίζομεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ προηγουμένου καὶ ὅτι περὶ τὸ 1560-1563 ἔτος εἶχε τὸ ὄφρικιον νοταρίου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως τῶν ἐν Βιωτιᾷ Θηβῶν, ἀρχιερατεύοντος Ἰωάσφ, οὗ τὸ ἐπώνυμον Μακρῆς.⁴ Φθίνοντος τοῦ ἔτους 1577 εὗρισκόμεν αὐτὸν πολὺ γέροντα, παχύσαρκον, ἐν Κωνσταντινουπόλει βιοῦντα καὶ ἔργον ἔχοντα τὴν ἐπὶ πληρωμῇ ἀντιγραφῆν κωδικῶν ἀξίας καὶ τὴν ἐν μικρῷ καὶ ἀθλίῳ οἰκῆματι, ὑπὸ τὸ πατριαρχεῖον, διδασκαλίαν μαθημάτων εἰς

μειράκια καὶ παιδας Ἑλλήνων· ὁ ταῦτα μαρτυρῶν Στέφανος Γέρλαχ, αὐτόπτης, προστίθησιν ὅτι εἰς τὸ οἶκημα αὐτοῦ εἶχεν ἀνηρτημένους ἰσίδρους (piscis siccatus), οὓς, ὁ ἴδιος μαγειρεύων, ἔτρωγεν· ὁ τι δ' ἐκέρδαιεν ἐδαπάνα εἰς οἶνον· κατὰ Μάρτιον τοῦ 1581 ἀπέβιασεν.¹ Ἄγνωστον ποῦ ἐπαιδεύθη.² ἦτο ἐν τούτοις ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἀφ' οὗ ἔκαμε παραφράσεις καὶ μεταγλωττίσεις ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν ἀπλὴν. Οἱ νεώτεροι λέγουσιν αὐτὸν διδάσκαλον χρηματίσαντα τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς, ἀλλ' οἱ σύγχρονοι ἐκείνου οὐδὲν ἀναφέρουσιν· εὐλόγως δ' ἐγείρονται ἀμφιβολοὶ τινες σκέψεις ἐπὶ τούτῳ, ὅταν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ τοῦ Γέρλαχ, ὡς ἄνω, λεγόμενα καὶ συνδυασθῶσι καὶ τὰ ἐξῆς ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου τούτου εἰς τὸ τῆς ἐφημερίας ὑπουργημᾶ Σολομῶν Σχβάτγγερ (Σιωπηκοῦ) ἀναφερόμενα: «Ἐπιτρέπεται ἡ ἀνιδρυσίς δημοτικῶν σχολῶν, ἀλλὰ κακῶς αὐταὶ διεθύνονται, αἷτιος δὲ ὁ πατριάρχης μὴ δῶν κατὰ τὸ καθῆκον αὐτοῦ· διότι ὑπάρχουσι λίαν μικρὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια εἰς καλόγηρος διδάσκει ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν εἰς ὀλίγιστα παιδιά. Ἐάν τις μαθητὴς ὀρέγηται ἀνωτέρας παιδείσεως, ὀφείλει ν' ἀπολαύσῃ τούτου δι' ἰδίαν αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ μεγάλων θυσιῶν· λαμβανομένων δ' ὑπ' ὄψιν τῶν καλῶν τοῦ λαοῦ διαθέσεων, οὐδεμίαν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι θαυμασιῶς θὰ ἐπετύγγανον ἐάν ὑπῆρχον καλαὶ σχολαί, εἰς τὰς ὁποίας νὰ ἐδιδάσκοντο αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι, ἡ ἀγ. Γραφὴ κτλ.»³

Εἰς τὸν Μαλαξὸν τούτου ἀποδίδονται τὰ ἐπόμενα ἔργα:

α') «Ἑπομνήματα περὶ Πελοποννήσου (Memoria rerum Peloponnesiarum)». Τὸ ἔργον ἀναφέρεται ὑπὸ Ν. Κομνηνοῦ Παπαδοπούλου ἐν Praenot. mystagog. σ. 387.

β') «Βιβλίον χρονολογικόν, περιέχον ὡς ἐν συντόμῳ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μουράτου, συλλεχθὲν καὶ διορθωθὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ». Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Δουκακίου ὡς σφζόμενον ἐν τῇ Κολοβερτεῖῳ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμὸν 4787

1 Crusius, Turcogr. σ. 185. Gerlach, Tagebuch, σ. 448.

2 Ἐν Κων/πόλει ἴσως, παρὰ τῷ Ἰωάννῃ Μαλαξῷ, λέγει ὁ Zach. von Lingenthal, ἐν θ'. ἀν.

3 Sol. Schweigger, Beschreibung κτλ. σ. 221/2.

St Petersburg, 1881, σ. 2. Βλὸς αὐτοῦ ὑπὸ Ἰω. Ζυγομαλά ἐδημοσιεύθη ὑπὸ E. Legrand, vie de Jean et Theod. Zygomalas ἐν Recueil, publié par les professeurs de l'école des lang. orient. vivantes, Paris, 1889, τ. II, σ. 159-175, Νο 5.

1. Κατράμης, ἀντ., σ. 116-119. Legrand, B. H. s. xv-xvi, τ. I, σελ. 304/7. Crusius, Turcogr. σελ. 250/2. Ἐκ παραδρομῆς ὁ Ἄ. Π. Βοετιός, Ν. Φ. Α' σ. 291, λέγει ἀκράσαντα ἀρχομέου τοῦ 17' αἰῶνος, ᾧ ἔπεται καὶ ὁ Lingenthal.

2. E. Legrand, ἀντ., τ. II. Σάβας, Ν. Φ. σ. 186. Codd. Monac. Grec. Νο 254.

3. Z. von Lingenthal, ἐν θ'. ἀν. Legrand, vie de J. et Th. Zygomalas, σημ. 6 εἰς σελ. 230 τοῦ Recueil κτλ.

4. Περὶ διαφόρων, τὸ ἐπώνυμον τοῦτο φερόντων, βλέπε ν ἄλλοις Ἄ. Π. Βοετιῶ, Ν. Φ. τ. Α' σ. 119, 123-Σάβας, Ν. Φ. σ. 385. Κατράμῃ, Ἄνάλ. Ζακύνθου, ἐν Ζακ. 1880, σ. 253/4.

(Index auctorum ἐν Gloss. Graecitatis) ὁ *Omont* (catal. Invent. Sommaire) ἀναφέρει αὐτὸ ὑπὸ τίτλον «Μανουὴλ Μαλαξοῦ Χρονικὸν ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ 1573 ἔτους, ἐν κοινῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ». Ἐκ παρχδρομῆς ὁ *Κρουμπάχερ* (ἱστορία Βυζαντ. λογοτεχνίας § 130) ἀποδίδωσιν αὐτὸ εἰς τὸν Νικόλαον Μαλαξὸν (τ. Α', σ. 653). ἐν ᾧ ὀρθῶς γράφει ἐν § 167 (σελ. 812) ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Μανουὴλ.

γ') «Πατριαρχικὴ Κων/λεως ἱστορία ἀπὸ τοῦ αὐνοῦ ἕως τοῦ αφοῦ ἔτους Χριστοῦ», προτασομένων τῶν ἐξῆς: «περὶ τῶν πατριαρχῶν ὅπου ἐπατριάρχευσαν ἐν τῇ καθολικῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ταύτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὸ λαβεῖν ταύτην Σουλτὰν Μεχεμέτης· καὶ τίνα γεγονόσιν ἐν τῷ ἐκάστῳ καιρῷ... ἅτινα ἐμετεγλωττίσθησαν εἰς κοινὴν φράσιν παρ' ἐμοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κυρῷ Μαρτίνῳ Κρουσίῳ, ἐν ἔτει αφοῦ μηνὶ Ἀπριλίῳ». Τὸ ἔργον τοῦτο τύποις ἐξέδωκεν ὁ Κρούσιος τῷ 1584. Κατὰ τίνα γνώμην ὁ Μαλαξὸς ἀντέγραψε τὰ τῆς περιόδου ταύτης ἐκ πραγματείας τοῦ Δαμασκηνοῦ (τοῦ Στουδίτου;) μητροπολίτου γενομένου Ναυπάκτου, καὶ Ἄρτης, γραφείσας ἐν ἔτει 1572 ὑπὸ τίτλον «περὶ τῶν ὅσων ἐπατριάρχευσαν εἰς αὐτὴν (τὴν Κωνσταντινούπολιν) ἀφ' οὗ τὴν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντίνος ἕως τὴν σήμερον ὅπου εἶναι χρόνος ἑξήκοντος ἐκατομῆτος καὶ πέντε μηνὶ Μαίῳ, καὶ πόσους χρόνους ἔκαμε καθένας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ ποῖα ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ θρόνου», προσθεὶς καὶ τινὰς λεπτομερείας παραλειπομένης ὑπὸ τοῦ πρώτου.¹ εἰς τὴν γνώμην αὐτὴν ἀντίκειται ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλά καταγγέλλοντος εἰς τὸν Κρούσιον ὅτι «ὁ Μαλαξὸς, ἐν οἷς συνέγραψεν, ἐκ πολλῶν ἐρασιόμοις, οὐ πάνυ ἀληθεύει· ἐνίοτε γὰρ πρὸς χάριν, ἄλλοτε πρὸς ἔχθραν...»² ἀφ' ἑτέρου ὁ Γέρλαχ, ὅστις ἐγνώρισε καὶ τὸν Δαμασκηνόν, δὲν ἀνα-

φέρει τὸ ἔργον τοῦτο, λέγει ἐν τούτοις ἀντιγράψαντα τὸν Μαλαξὸν ἀντὶ τριῶν ταλῆρων τὴν ἱστορίαν ταύτην,¹ ἀλλ' ἐκ τίνος ἄρα γε πηγῆς; Ὁ Μαλαξὸς ὁμολογεῖ ὅτι τὰ διάφορα θέματα, τὰ ἐν τῷ τίτλῳ ἀναφερόμενα, τῆς πραγματείας ταύτης μετεγλωττίσεν εἰς κοινὴν φράσιν. Εἶχε λοιπὸν ὑπ' ὄψει ἀρχέγραφον ἢ πηγὴν συντεταγμένην βεβαίως εἰς καθαρεύουσαν ἢ ἀρχαίζουσαν γλῶσσαν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ τὸ ἔργον εἶναι γεγραμμένον εἰς κοινὴν γλῶσσαν. ἔπειτα ὅτι οὐ τοῦτο, ἀλλ' ἕτερον μετεγλωττίσεν ὁ Μανουὴλ Μαλαξὸς· εἰκάζομεν λοιπὸν ὅτι ἀμφοτέρωθεν ὑπ' ὄψει μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πηγὴν, κώδικας ἴσως πατριαρχικός, εἴτε ὑπομνήματα εἰς καθαρεύον καὶ ὑψηλὸν ὕψος συντεταγμένα, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν συνέταξεν ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον ἕκαστος τὴν πραγματείαν αὐτοῦ.

δ') «Κοσμικὴ χρονογραφία», συνεχιζομένη μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Ρόδου (1522) καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Βενετῶν παραχωρήσεως εἰς Σουλταῖνον Β. τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μονεμβασίας (1529). Συνέχεται αὕτη τῷ Νομοκάνωνι, γραφείσα πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Μαλαξοῦ, ὡς λέγει ὁ Σάβας (Ν. Φ., σ. 186). Ἀποκεῖται ἐν τῇ Παρισινῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, ὑπ' ἀριθ. 112 suppl. σ. 1—171 καὶ τίτλον *Chronicon*, κατὰ τὸν Κατάλογον τοῦ *Omont*.

ε') «Σχόλια εἰς τοὺς περὶ μετανοίας κανόνας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου». Ἀναφέρει τοῦτο τὸ ἔργον ὁ Ν. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος ἐνθ' ἀν. σ. 206, κατὰ τὸν Φαβρίκιον.

ς') «Κανονάριον εἴτε βιβλίον περὶ μετανοίας», γραφὴν ἐν Θήβαις, ἔτει, 1572, ἀναφέρει ὁ Φαβρίκιος ὡς μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλλατίου ἐν σελ. 1307 de consensu. Παρηρημένους ὁ Φαβρίκιος τὴν ὑποδεικνυμένην πηγὴν, τὸν Ἀλλατίον, ἐνθα γράφεται ἔτος 1562 καὶ ἀναφέρεται ὁ Νομοκάνων τοῦ Μαλαξοῦ. Ὁ Ζαλίρας ἐκ τοῦ Φαβρικίου παραλαβὼν τὸν τίτλον, παρέθηκε τὸ χρονολογικὸν σημεῖωμα ὀλόκληρον ἐκ τοῦ Ἀλλατίου.

ζ) «Πονημάτιον περὶ σφαλμάτων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν». Καὶ τοῦτο ὁ Ν. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος ἐν σ. 320 μαρτυρεῖ συναπτόμενον ἐν τέλει τοῦ Νομοκάνωνος, κατὰ τὸν Φαβρίκιον.

η) Ὁ μετὰ χειρὸς Νομοκάνων, οὗτινος

1. Σάβας, Μεσ. Βιβλ. τ. Γ', σ. ια' ιε'. Μ. Γεδεών, Χρον. Πατρ. Ἀκαδημίας, Κ/πολις αωπγ', σ. 63, σημ. Legrand, vie de J. et Th. Zygomalas, ἐνθ. ἀν.

2. *Turcograeciae*, σ. 96. Ἐπιστολὴ ἀπὸ ζ' Ἀπριλ. αωπα'. ἐν σ. 94 γράφει καὶ ταῦτα: εἰδὼλῶσα ἂν καὶ τοὺς χρόνους, οὓς ἤτησας, πατριαρχῶν ἕνεκα, εἰ μὴ ἐπιστάμην ὅτι ἐν ἀπλῶ βιβλίῳ, συναθροισθέντι παρὰ τοῦ Μαλαξοῦ, ὃ ἔχει ὁ κύριος Στέφανος (Γέρλαχ) τὸ ζητούμενον ἀνωτόνη.

1. *Tagebuch*, σ. 418. 21 Ἰανουαρίου 1578. *Turcograeciae* σ. 185, annotat. M. Crusii.

ὁ πληρέστερος τίτλος ἔχει οὕτω: Νόμιμον συλλεχθὲν ἐκ διαφορῶν ἀναγκαιῶν κανόνων τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν Θεοφόρων Πατέρων καὶ ἑτέρων ἁγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τινῶν Νεαρῶν, βασιλικῶν νόμων καὶ ἄλλων τινῶν, μεταφρασθὲν εἰς κοινὴν φράσιν παρὰ Μανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ Ναυπλίου ἐκ τῆς Πελοποννήσου.¹

Πρὶν ἢ φέρομεν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου, συμπληροῦντες τὰ περὶ τῶν πονημάτων τοῦ Μαλαξοῦ ἱστορούμενα, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς: Εἰς τὸν Μαλαξὸν ἀποδίδονται ὑπὸ τινῶν, λέγει ὁ Ζαβίρας, ἡ ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος ἤδη Μαρτίνου Κρουσίου δημοσιευθεῖσα αἰστορία πολιτικῆ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ ἀτζά' ἕως τοῦ ἀφοῦ' ἔτους Χριστοῦ. Ἄλλ' ὅσα ἐν τέλει αὐτῆς προσέθηκαν ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλάς, ὁ πατριαρχικός ἐν τῇ Κωνσταντίνῳ πρωτονοτάριος, ἀποτετινόμενος, νομιζόμενος, πρὸς τὸν Γέρλαχ «Θεῶ» χάρις, ὡς εὔρον μετέγραψα. Κύριε (Μαρτίνου) τοῦ Κρουσίου χάριν, διορθώσας τὸ κατὰ «δύναμιν ζπζ' ἀπὸ κτίσεως ἀπὸ Χριστοῦ» 1578, μηνὶ Μαίῳ κ'», καὶ ὅσα γράφει πρὸς τὸν Κρουσίον ἐν τῇ ἀπὸ 7 Ἀπριλίου 1581 ἐπιστολῇ (σελ. 96 Turcogræciæ): «... ζιῶ, ὅτε τυπώσης τὸ νέον, ὃ λέγεις, ἱστορικόν,² μὴ γράψης ἄλλου ὄνομα γράφει δὲ τὸ σόν», πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Μαλαξοῦ, οὐδὲ ἐκ τῶν τοῦ εἰρημένου χρονογράφου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἀντίγραφον, ὡς ὁ Σάθας ἀποφαίνεται τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλά ἀπλῶς μεταποιήσαντος ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὸ ἀπλοῦν ὕφος ἐκείνου (Μεσ. Βιβλ., τ. Γ' σελ. 17-18), διότι ἡ μὲν

χρονογραφία τοῦ Δαμασκηνοῦ, κατὰ τὸν παρὰ Σάθας τίτλον, σταματᾷ εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453), ἐνῶ ἡ μεταγραφείσα ὑπὸ τοῦ Ζυγομαλά προχωρεῖ 125 ἔτη, μέχρι τοῦ 1578 φθάνουσα. Ὁ παρὰ Φαβρικήν ἐσφαλμένος τίτλος τοῦ Νομοκάνονος «Βιβλίον γνωμικόν» (γράφει: νομικόν) παρεπλάνησε τὸν Σάθαν, ἐκλαβόντα καὶ ἀναγράφαντα ὑπὸ τοιοῦτον τίτλον ἰδιαιτερον πόνημα τοῦ Μανουὴλ Μαλαξοῦ· ἐκ παραδρομῆς δὲ ὁ αὐτὸς Σάθας ἀπέδωκεν εἰς τὸν Μανουὴλ Μαλαξὸν τὰ «Στιχηρὰ ἰδιώματα», τὰ ὅποια ὁ Harles παρὰ Φαβρικήν λέγει ὄντα τοῦ Νικολάου Μαλαξοῦ.

4. Εἶπομεν προηγουμένως ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο, ὁ Νομοκάνων, φέρεται προοίμιον καὶ συναφές χρονολογικὸν σημεῖωμα. Τὸ προοίμιον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀ. Π. Κεραμέως, ἐκ Συμωναϊκοῦ χειρογράφου τῷ 1878, παρηλλαγμένα ἔχον τὰ τοπικὰ ὀνόματα τοῦ ἀρχεγράφου¹ καὶ ὑπὸ τοῦ Zach. von Lingenthal, τῷ 1881, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσιν αὐτὸ τὰ πρῶτα ἀντίγραφα. Τὸ χρονολογικὸν σημεῖωμα ἐδημοσιεύθη πολλάκις ὑπὸ διαφορῶν ἀπὸ τοῦ 1648 μέχρι τοῦ 1898 μετὰ παραλλαγῶν². Τὴν ἀναδημοσίευσιν ἐνταῦθα τοῦ προοιμίου καὶ τοῦ χρονολογικοῦ σημειώματος χρῆσιμον ἐθεωρήσαμεν, ὅχι μόνον διότι ἐν τῇ Ἀνατολῇ σπανίζει ἡ πραγματεία τοῦ Zach. von Lingenthal, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ ἐν τῇ ἐκδόσει ἐκείνῃ γραμματικὰ σφάλματα, στρεβλοῦντα τὴν ἔννοιαν, διορθοῦνται καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀ. Π. Κεραμέως δημοσιευθέντος κειμένου. Πλὴν δὲ τῶν λόγων τούτων ἔχομεν καὶ ἑτε-

1. Σάθας, Ν. Φ. σ. 186· κατὰ Φιλιππῶν ἐν σελ. 550 τοῦ Η' τόμου καὶ σ. 46 τοῦ Θ' τόμου τῆς Πανδώρας. Παρὰ Φαβρικήν ὁ τίτλος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Βιβλίον γνωμικόν (γνωμικόν), ἐκ πολλῶν βιβλίων συλλεγεμένον εἰς πεζὴν φράσιν». Ὁ J. B. Gotellierius ἐξέδωκε τοὺς τίτλους ἐμφ' κεφαλαίων ἐκ χειρογράφου τίτλου φέροντος: «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ Νομοκάνωνος. Κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἐπὶ αἰκουμενικῶν συνόδων περὶ ἀρχιερέων, ἱερῶν, μοναχῶν, μεγασχημῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν καὶ λαϊκῶν εἰς γλώσσαν καθαρῆσαν ὥστε τὸ κείμενον φαίνεται ὅτι τὸ ἐν πρωτοτύπῳ (Ecclesiae Graecae Monumenta, Lutetiae Parisiorum, 1677, σ. 68—158).

2. Φαίνεται ὅτι ὁ Κρουσίος λαβὼν τὸ χειρόγραφον καὶ ἀποκριθεὶς εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν ἀπεκάλεσεν ἱστορικὸν νέον. Πλανηθεὶς ὁ Σάθας ἐντέθειν ἀπέδωκεν εἰς τὸν Ζυγομαλᾶν πόνημα ὑπὸ τοιοῦτον τίτλον (Ν. Φ. σ. 184).

1. Μουσειὸν καὶ Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγ. Σχολῆς, Περίοδος Β', 1876, σ. 59—61, καὶ Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγ. Σχολῆς, Σμύρνη 1878, Β—21, ἀριθ. 91, ἐνθα λέγει: ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ κώδικος ὑπάρχει ἡ ἑξῆς τοῦ ἀντιγραφῆως σημείωσις «... ἐτελειώθη... διὰ χειρὸς Γαβριὴλ Ἱερομονάχου ἐπὶ ἔτους ζηζ' (7087=τῷ 1579) ἰνδικτιῶνος Β', ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ κς'». Διορθοῦμεν τὴν χρονολογίαν διὰ τῆς ζηζ' (7097=1589), ὅτε συμπίπτει β' ἔτος ἰνδικτιῶνος (7087 = ἰνδικτιῶνος ἔτος ζ').

2. Allatius, de cons. 1648, σελ. 1307. — Σάθας, Ν. Φ. σ. 186. — Ζαβίρας, Ν. Ε. σ. 419. — Α. Π. Κεραμέως, Κατάλογος κτλ. παρηλλαγμένον καὶ κολοβόν = Ν. Κατωμάης, Ἀνάλ. Ζακύνθου — Zach. von Lingenthal, αὐτόθι. Ἀνθίμος, μητροπ. Ἀμασειας. ἐν Δ' τόμῳ τῆς Ἐκκλησιολογίας. — Π. Παταγεωργίου ἐν σ. 68 τοῦ VII (1898) τόμου τοῦ Byz Zeitschrift.

ρον. Τὸ προοίμιον τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Μα-
νουήλ Μαλαξοῦ καὶ τὸ προοίμιον τοῦ Θη-
σαυροῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὑποδιακόνου καὶ
Στουδίτου διαφέρουσι κατὰ λέξιν ἀσημάντως
ὅλως· ὁ Θησαυρὸς ἐξεδόθη ἔτει 1527, λέγει
ὁ Σάβας·¹ ὁ *Legrand*, περιγράφων τὴν ἐν
Βενετία τῷ 1570 γενομένην ἔκδοσιν αὐτῆς
ἐπιμελείας Γρηγορίου Μαλαξοῦ, λέγει οὕσαν
τὴν γνωστὴν ἀρχαιοτάτην, εἰ μὴ πρώτην,
καὶ ἐν νεωτέρῳ ἔργῳ ὀριστικώτερον ὅτι ἡ τοῦ
1570 ἔκδοσις δὲν εἶναι καὶ ἡ παλαιοτάτη.²
Ποῖος ποῖον ἀντέγραψεν; ἡ διευκρίνησις τοῦ
χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ Θησαυροῦ καὶ τῆς
ἀκμῆς τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ,³ κρατεῖ τὴν
ἀπάντησιν τοῦ ἐρωτήματος· περιοριζόμεθα
ἐπομένως εἰς τὴν παράθεσιν ἐνταῦθα τῶν
δύο προοιμίων.

Μ. Μαλαξοῦ.

Τοῖς ἀπανταχοῦ εὐρισκομένοις
χριστιανύμοις λαοῖς, ἱερωμέ-
νοις τε καὶ λαϊκοῖς ἐν Χρι-
στῷ χαίρειν ἀεὶ.

Θησαυρὸς κεκρυμμένος καὶ πη-
γὴ ἐσφραγισμένη τίς ὠφέλεια ἐν
ἀμφοτέροις; ὡς φησὶν ἡ Σεία
Γραφή.⁴ Τοῦτο εἰδὼς ἐγὼ, ὁ εὐ-
τελής, ἠβουλήθην — διὰ τὸ βα-
λεῖν πᾶσαν τὴν ἐλπίδα μου εἰς
τὴν τοῦ υἱοῦ καὶ Θεοῦ λόγου μη-
τέρα, τὴν πανένδοξον κυρίαν ἡ-
μῶν, τὴν ἀγίαν Θεοτόκον — ὅπως
μὴ ἐάσω τὸν Θησαυρὸν κεκρυμ-
μένον, οὐδὲ τὴν πηγὴν ἐσφραγι-
σμένην, δηλονότι τὰ τῶν Σείων
νόμων κεφάλαια μετενεγκεῖν εἰς
λέξιν ἀπλήν, καὶ ποιῆσαι ἐκλογὴν
ἐκ πάντων τῶν ἐκκρίτων καὶ ἀ-
ναγκαίων κανόνων τῶν Σείων
καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν

Δαμασκηνοῦ.

Τοῖς ἐντευξόμενοις
χαίρειν.

Κήπου κεκλεισμένου
καὶ πηγῆς ἐσφραγισμέ-
νης τί ἐν ἀμφοτέροις ὀ-
φελος; καθὼς φησὶν ἐ-
κεῖνο τὸ γραρικὸν λόγιον.
"Ὅπερ ἀναγνοὺς ἐγὼ ὁ
ἐλάχιστος δεῖν ἔκριναι μὴ
κεκλεισμένον εἶσαι τὸν
κῆπον, τὴν τῆς Γραφῆς
δηλονότι λαθυρινώδη ἢ
τὴν τῆς Σοφίγδος αἰνιγμα-
τώδη ῥῆσιν. Οὕτω δὲ κα-
λῶ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἡ-
μῶν ἔννοιαν τῶν Γραφῶν,
οὐχ ὡς τοιαύτην οὕσαν,
ἀλλ' ὡς τοῖς πολλοῖς
οὕτω δοκεῖν. Διὸ ἀναγ-

αγίων συνόδων, τῶν Σεφοφῶν
πατέρων καὶ ἐτέρων ἀγιωτάτων
ἀρχιερέων καὶ τινων νεαρῶν, βα-
σιλικῶν νόμων, ἔτι δὲ καὶ ἐτέ-
ρων, ὅσοι μετ' ἐπιμελείας συνέ-
γραψαν, καὶ ἐκδοῦναι αὐτοὺς κε-
φαλαιωδῶς ὑμῖν τοῖς φιλομαθέ-
σιν, οὐ κατὰ γλώτταν Ἑλλάδα,
ἀλλὰ φράσιν κοινήν. Διὸ μηδεὶς
ὑμῶν ἀξιώ, ὅσοι τοῦτ' ὁ βί-
βλιον προθύμως ἀνά χεῖρας κατέ-
χειν βούλεσθε, εἰς κατηγορίαν ἐ-
μοὶ τῷ ἐλαχίστῳ καὶ ἀμαθεῖ μὴ
βάλλητε, τῷ τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ
ἐν φράσει ἀκριβεῖ εὐρισκόμενα εἰς
ἀπλήν λέξιν βαλεῖν βουληθέντι.
οἶδα γὰρ ἀκριβῶς ὡς τινες τῶν
πρὸ ἡμῶν καὶ τῶν νῦν εὐρισκο-
μένων τοῦτο πεποιθήσιν· ὁ καθ'
ἡμᾶς εἰς τοῦτο κινήθηναί ἤναγ-
κασεν. Ἄλλ' οἱ ἀναγινώσκοντες
τοῦτο τὴν τῶν εὐρῶν χορηγίαν
μὴ ὑστερήσετε, θέομαι, τοῖς
πλείστοις κοπεύασαι περὶ τούτου,
καὶ ἰδρῶσι πολλοῖς περιχυθεῖσιν,
ὥστε εἰς λέξιν ἀπλήν πάντα
ταῦτα μεταβαλεῖν. Ὅς δὲ βού-
λεται εὐρεῖν τὰ τοῦ λεχθέντος
βιβλίου κεφάλαια, τὸν ἐπ' αὐ-
τῶν γενομένον πίνακα μετὰ ἐ-
πιμελείας ἀναγινωσκέτω, καὶ οὕ-
τω ῥῥῶως γενήσεται ὑμῖν τὸ ἀμ-
φοισθητόμενον. Ἐρωσθε.

Ἐρωσθε.

Τὸ χρονολογικὸν σημεῖωμα ἔχει ὡς ἐξῆς,
κατὰ τὰ διάφορα χειρόγραφα διορθωθέν:

α' Ἦνυσται αὕτη ἡ βίβλος μετὰ πολλοῦ
μόχθου ἐνταῦθα, ἐν τῇ περιφήμῳ ἀγιωτάτῃ
μητροπόλει τῶν ἐπταπύλων Θηβῶν, ἥτις
ἐστὶν ὁ ναὸς τοῦ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ πρω-
τομάρτυρος ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἐπὶ τοῦ
καλῶς καὶ θεαρέστως ταύτην ἀρχιερατεύοντος
πανιερωτάτου καὶ θεοκοσμητοῦ μητροπολίτου
ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Βοιωτίας καὶ
τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Σίδης κυρίου Ἰωά-
σαφ (οὗ οἱ γεννήτορες, εὐγενέστατοι, θεοφι-
λεῖς, ἐλεήμονες καὶ ἱερεῖς τίμιοι καὶ εὐλαθέ-
στατοι· Μακρῆς τούτου τὸ ἐπώνυμον, καὶ ἡ
ἐπίγειος πατρίς αὐτοῦ ἡ θεοφύλακτος νῆσος
Ζακύνθου), παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἐλα-
χίστου δούλου αὐτοῦ Μανουήλ Νοταρίου τοῦ
Μαλαξοῦ, υἱοῦ τοῦ πρώην τιμιωτάτου οἰκο-
νόμου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ναυπλίου
καὶ Ἄργους ἐν ἱερεῦσι κυροῦ Δημητρίου. Ἐν

1. Σάβας, Ν. Φ. σ. 152, σημ. 2.

2. *Legrand*, Β. Η. σ. XV—XVI τόμ. II σ. 12—15 (1885)· τὸ νεώτερον ἔργον: *Vie de Jean et Theodosius Zygomalas*, σημ. ἐν σελ. 105 τοῦ II τόμου τοῦ ἐν ἔτει 1889 ἐκδοθέντος *Recueil* κτλ.

3. Ὁ *Legrand* (Β. Η. ἐνθ' ἀν.) ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Θησαυροῦ Δαμασκηνὸς ὑπο-
διάκονος καὶ Στουδίτης, καὶ ἄλλος ὁ τῷ 1561 Αἰτίας καὶ
Ρενδίνης, τῷ δὲ 1545 Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης μητροπολί-
της Δαμασκηνός, εἰς ὃν ἀποδίδεται ὁ Θησαυρὸς· συνάμα
δεικνύσιν ἐσφαλμένην τὴν χρησιμεύσαν πηγὴν εἰς τὸν
Α. Π. Βρετόν (Ν. Φ. Α', ἀρ. 9) περὶ τῆς ἐν ἔτει 1528
ἐκδόσεως τοῦ Θησαυροῦ, ἀντὶ 1628.

4. Ἄσμα ῥσμάτων 4. 12: Κῆπος κ. κ. π. ε.

ἔτει ζο', ἰνδ. ε' ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἀπὸ δὲ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀρξβ'». ¹ Τὴν χρονολογίαν ταύτην εἰδείξαμεν ἀνωτέρω ὡς τὴν ὀρθοτέραν τοῦ ἡμετέρου ἀντιγράφου ἢ χρονολογία, α, ζροθ' ἀπὸ Χριστοῦ, αχρα', ἰνδ. θ'» εἶναι ὡς εἶπομεν ἢ τῆς ἀντιγραφῆς αὐτοῦ.

5. Τίτλους κεφαλαίων ὁ μὲν Λ. Σγούτας ἐξέδωκε 228 ὅσους τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ εἶχεν· ὁ δὲ Lingenthal, ἐκ χειρογράφου τοῦ 13' αἰῶνος, στερουμένου προλόγου καὶ πίνακος καὶ ἔχοντος 694 κεφάλαια, 276, παραβαλὼν τῇ ἐκδόσει Σγούτα καὶ ὑποδείξας τὰ ἐξ αὐτῆς ἔλλειποντα καὶ τάνάπαλιν, καὶ τοὺς λοιποὺς 418 κατὰ τὴν ἐπομένῃ καθ' ὕλην ἐν μέρει περιλήψην:

«Νομοκάνονον πλουσιώτατον ἐκλελεγμένον ἀπὸ πολλῶν θεοφόρων πατέρων». (Κεφ. 1-51 = σοζ'-τκζ', σ. 26).

«Ἄρξον ἐντεῦθεν περὶ ἱερέων». (Κεφ. 52-104 = τκη'-τπ', σελ. 28).

«Ἐντεῦθεν ἄρξον περὶ μοναχῶν». (Κεφ. 105-166 = τπα'-υμβ', σελ. 30).

«Περὶ ἡγουμένων». (Κεφ. 167-173 = υμγ'-υμβ', σελ. 32).

«Περὶ ἱερομονάχων». (Κεφ. 174-187 = υν'-υζγ', σελ. 32).

«Περὶ κατονικῶν ἥτοι μοναζουσῶν». (Κεφ. 188-218 = υζδ'-υκδ', σελ. 33).

«Περὶ διακονιῶν». (Κεφ. 219-225 = υκε'-φα', σελ. 34).

«Περὶ ἐκκλησιαστικῶν διακονιῶν». (Κεφ. 226-234 = φβ'-φι', σελ. 34).

«Ἐντεῦθεν ἄρξον περὶ κοσμικῶν». (Κεφ. 235-272 = φα'-φμη', σελ. 34).

«Περὶ αἰμιμίας καὶ πάσης παρανομίας». (Κεφ. 273-340 = φμη'-χιη', σελ. 35).

«Περὶ γυναικῶν». (Κεφ. 341-368 = χιζ'-χμδ', σελ. 38).

Ἄνευ τίτλων, (κεφ. 369-418 = χμε'-χκδ', σελ. 39-40).

Σκόπιμον θεωροῦντες ἐπισυνάπτομεν ἐν τέλει καὶ ἡμεῖς τοὺς τίτλους τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου, σημειοῦντες τοὺς ἀντιστοιχοῦντας εἰς τὰς ἐκδόσεις Σγούτα καὶ Zach. von Lingenthal.

1. Τὸ Σμυρναϊκὸν χειρόγραφον ἐν μὲν τῷ Προομιῳ ἀντὶ Θεοτόκου ἔχει: τοῦ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐν δὲ τῷ σημειώματι: ἐν τῇ εὐχαριστήτῃ μονῇ τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, φέρων (γρ. φερούση) δὲ τὴν ἐπωνυμίαν «Μελιτιζέες». Ἐκδ. Α. Π. Κεραμέως.

6. Ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ Νομοκάνονος ἐδημοσίευσεν ὁ Λ. Σγούτας ἐν τῇ «Θέμιδι» τὰ κεφάλαια α'-ι' καὶ ρλη'-σκη', παραλείψας τὰ ἐν τῷ μεταξύ ὡς ἀφορῶντα τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον καὶ εὐρισκόμενα πολλαχού εἰς τὸ ὑπὸ Ράλλη καὶ Ποτλῆ ἐκδοθὲν Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, καθ' ἃ ὑπεσημείωσεν ἐν σελ. 174· ὁ Α. Π. Κεραμεὺς ἐν τῷ «Ὁμήρῳ», ὑπὸ τίτλον αὐτῶν Βρυκόλακες παρὰ Βυζαντινοῖς», τὸ ἐν τῷ ἡμέτερω χειρογράφῳ σπα' κεφάλαιον μετ' ἐνίων ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον λεκτικῶν παραλλαγῶν (ἐν Σμύρνη, 1877, τόμ. Ε', σ. 502-505)· ὁ Z. von Lingenthal ἐν τῇ μνημονευθείσῃ πραγματείᾳ εὐάριθμα· ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων (εἶτα Ἀμασειᾶς) Ἀνθιμος ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ δύο συνοδικὰς πράξεις τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Ἰωάσαφ (1884, Δ', σ. 527-528), ἀναδημοσιευθείσας ὑπὸ Μ. Γεδεῶν ἐν Κανονικαῖς Διατάξεσι (τ. Α', σ. 31-32, Β' σ. 70)· ταύτας ἐδημοσίευσεν προηγουμένως ὁ Σγούτας (σ. 189-190) φερύσας ἐσφαλμένως ἔτος 1660 ἀντὶ 1560, ὡς ἔχει ὀρθῶς τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐν κεφ. σση'· ὁ Μ. Γεδεῶν ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ ἐπίσης, ὑπὸ τίτλον ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Νομοκάνονός μου», πραγματείας μὴ συμπληρωθείσης, 1) τύπον εὐεργετικοῦ γράμματος ὅταν δίδωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ὄφρῖκιον, σταυρὸν καὶ ἐπιγοάτιον, ἥτοι τὸ τιγ' κεφ. τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου· 2) δύο ἀποκρίσεις τοῦ πατριάρχου Λουκᾶ· 3) τέσσαρας ἀποκρίσεις τοῦ πατριάρχου Γενναδίου Σχολαρίου· 4) δύο ἀποκρίσεις ἀδήλου (1899, τ. ΙΘ', σ. 192-3, 230-2, 261)· τῶν τριῶν τελευταίων ἀρθρῶν δὲν εὗρομεν ἀντίστοιχα κεφάλαια. Ἐκτὸς τῶν δημοσιεύσεων τούτων ἀγνοοῦμεν ἄλλας μνεῖας κεφαλαίων τινῶν ὑπέδειξεν ὁ Λ. Ἀλλάτιος ἐν τῇ περὶ Γεωργίων διατριβῇ αὐτοῦ· βιογραφῶν τὸν Γεώργιον Ξιφιλῖνον, πατριάρχην Κων/πόλεως, ἀναφέρει ἐκ τοῦ 483 κεφ. τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Μ. Μαλαξοῦ, δύο συνοδικὰς πράξεις τούτου, παρατιθεῖς τὰς ἀρχικὰς ἐκάστης λέξεις· ἀμφοτέρας τὰς πράξεις τύποις ἐξέδωκεν ὁ Ἰω. Σακκελίω ἐκ χειρογράφου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν ἐν σελ. 194 κ. ἐ. τοῦ Γ' τόμου, 1891, τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς εταιρίας τῆς Ἑλλάδος· βιογραφῶν δὲ τὸν Γεώργιον Σκυλίτζην ὑπομιμνήσκει τὸ 195 κεφάλαιον, πραγματευόμενον περὶ Ἰουδαίου, βάπτισμα ζητήσαντος παρὰ χριστιανῶν.

τοιοῦτο κεφάλαιον δὲν ἔχει τὸ περιγραφόμενον χειρόγραφον, ὃν πιθανῶς τὸ ὑπὸ στοιχεῖα σμγ' καὶ τίτλον «περὶ Ἰουδαίου τοῦ βαπτισθέντος ὑπὸ λαϊκοῦ» τοῦ 1399ου χειρογράφου τῆς Ἑθν. Βιβλ. Ἀθηνῶν. Τὸ ρνβ' κεφάλαιον τοῦ χειρογράφου Σγούτα περιλαμβάνει τὰς διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως λυθείσας, πέντε ἐρωταποκρίσεις περὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ὡς ἐκ τοῦ κεφ. ρνε' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23 χειρογράφου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, γράφεντος μηνὶ Αὐγούστῳ 1643, ἐξάγομεν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλην «εἰάν εὐλογηθῆ τινος τρεῖς γυναῖκας...» κτλ., καὶ ἐπάγεται ταῦτα: «εἰς τὸ ὅποιον » γράμμα εἶναι γεγραμμένα πολλὰ καὶ ἀποφασισμένα ὅπου ἐζήτησαν τότε, καὶ ἡμεῖς » ἀπὸ ἐκεῖνα ὅλα ἐλάβομεν τὰ πλέον ἀναγκαιότερα καὶ τὰ ἐγράψαμεν ἐδῶ» ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα λέγει: «Μέρος ἐκ τινος γράμματος τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰωάσαφ τοῦ ἄχρι τῆς » νῦν προνοίας τοῦ Θεοῦ ἰθύνοντος τοὺς ὀνόμας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, » γεγονότος κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, ἰνδικτιῶνος δ' τοῦ χιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἔτους». Τὸ ἀνακριβὲς τῆς χρονολογίας πολλαχῶς ἐλέγχεται: πατριάρχης μὲν ἔτει 1660 ἦτο ὁ ἀπὸ Προύσης Παρθένιος (τὸ α' 1657—1662), ἔτος δ' ἰνδικτιῶνος ιγ', ἀρχάμενον τὸν Σεπτέμβριον ἀκριβῶς¹ τὸ τοῦ Μηθύμνης χειρόγραφον, ἐν κεφ. σση' ἔχει ὀρθὴν χρονολογίαν ὡς ἐξῆς: «Μέρος ἀπὸ ἐνός » γράμματος τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰωάσαφ, τὸ ὅποιον » ἐ(γε)γόνει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἰνδικτιῶνος δ' τοῦ αφεξ' ἔτους».

Τὸ παρὰ Σγούτα ρπδ' κεφάλαιον, ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ ρογ' τοῦ περιγραφομένου χειρογράφου διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς περιπλέον: ἀόμως ἢ παροῦσα ἀπόφασις οὕτως ἐγένετο συνοδικῶς καὶ ἀποφασιστικῶς παρὰ τοῦ κοινοῦ δεσπότη τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Διονυσίου, ἐν ἔτει ζζβ' μηνὸς φεβρουαρίου, ὅτι ὅταν ὁ ἄνδρας μισεύσῃ καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψῃ πέντε χρόνους ἀπὸ τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ καὶ δὲν

ἐνθυμηθῆ τελείως τὴν γυναῖκα(ν) αὐτοῦ ἵνα ἀποστελῆ αὐτῆς ἐξοδὸν τῆς ζωῆς αὐτῆς ἢ γράμμα, ἀμὴ ἀφήσῃ αὐτὴν παντελῶς χωρὶς τινος βοηθείας, νὰ χωρίζεται ἀνεμποδίστως τὸ τοιοῦτον συνοικέσιον, καὶ νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἢ γυναῖκα νὰ ἐπέρνη ἄλλον ἄνδρα νόμιμον καὶ ἀπὸ τότε αὕτη ἢ ὑπόθεσις οὕτως κρίνεται παρὰ τῆς καθολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ παρὰ πάντων τῶν ἀγιωτάτων ἀρχιερέων ὡς δικαία καὶ νόμιμος ὅπου ἔναι». Ἀντεγράψαμεν τὴν πρᾶξιν ταύτην, διότι δὲν σημειοῦται οὔτε ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς Πιναξίν, οὔτε ἐν ταῖς Κανονικαῖς Διατάξεσι τοῦ Μ. Γεδεών. Ἐκ τοῦ ρμα' κεφαλαίῳ τοῦ χειρογράφου Σγούτα μανθάνομεν ὅτι ἡ ἀπόφασις, ἢ ἀναφερομένη ἐν τῷ ρκα' κεφαλαίῳ τοῦ χειρογράφου τοῦ μητροπολίτου Μηθύμνης, ἐγένετο ἐπὶ Νικολάου πατριάρχου εἶναι δ' αὕτη τὸ μνημονεύμενον ὑπ' ἀριθ. 5 σημείωμα τοῦ ἔτους 1092 ἢ 1107 ἐν σελ. 342 τῶν Πατριαρχικῶν Πινάκων τοῦ Μ. Γεδεών. Ὁ Lingenthal ἀποδίδωσιν εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Σγούτα συνοδικὴν πρᾶξιν τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου τοῦ ἔτους 1555· αὕτη διέφυγε τὴν προσοχὴν ἡμῶν· σημειοῦμεν ὅμως ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος πατριάρχης ἦτο ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἰωάσαφ, διαδεχθεὶς τὸν τότε ἀποβιώσαντα Διονύσιον ὥστε ἀνακριβῆ τὰς παρεξηγήσας εἰς τοῦτο. Ὁ Μαλαζὸς περιέλαβεν εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια ἢ γράμματα, πραγματεῖαν Μανουὴλ Ξανθίνου, μεγάλου χαρτοφύλακος. Πρέπον ἐκρίναμεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἐγνωρίσαμεν, διότι ἀνακριβῆ καὶ ὑποθετικὰ ἐγράφησαν τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς μόνης ταύτης πραγματείας αὐτοῦ.

7. Τὸ ρμε' κεφάλαιον φέρει τίτλον: «Ἰδοὺ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια, ἅτινα ἐσχεδίασεν ὁ σοφώτατος καὶ λογιώτατος Μέγας Χαρτοφύλαξ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ ἐν ἱεροδιακόνεισι κύριος Μανουὴλ ὁ Ξανθινός». Τῆς μὲν πραγματείας εὐρίσκομεν μνεῖαν παρὰ Φαβρικήφ, Ζαβίρας, Σάθη, Γεδεών¹ καὶ ἄλλοις· τοῦ δὲ βίου τοῦ συγγραφέως αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ τοῦ χρόνου αὐτοῦ συγκεχυμένον τινὰ καὶ ἀνακριβῆ λόγον παρὰ Φιλητᾶ καὶ Μουστοζυδῆ² ὁ Ἰω. Βελουδης,

1. Ἐντεῦθεν ἠπατήθη ὁ Lingenthal (σελ. 5) καὶ ἔγραψεν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαν. Μαλαζοῦ περιελήφθη εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ μία συνοδικὴ πρᾶξις τοῦ 1660 τοῦς

1. Fabricius, B. G. t. XI, 668. — Ζαβίρας, Νέα Ἑλλάς, σ. :82. — Κ. Σάθας, Ν. Φ. σ. 415. — Μ. Γεδεών, Π. Π. σ. 506, καὶ σημ. 792.

2. Ἑλληνομνήμονος σ. 309 κ.ε. — Πρωλ. καὶ σημ. Σ. Ἀ(ριστάρχου) ἐν σελ. 17 τοῦ Σχεδ. Παράκτα.

ἀποκρινόμενος εἰς τὸν πληροφορίας περὶ αὐτοῦ ζητήσαντα E. Legrand, οὐδεμίαν, λέγει, ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ εὖρε σημειώσιν, πιστεύει δὲ δυσκολωτάτην εἶναι τὴν ἀνεύρεσιν τοιαύτης.¹ Εὐτυχεῖς λοιπὸν λογιζόμεθα, διότι ἔχομεν εἰδήσεις τινὰς νὰ εἰπωμεν περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤκμαζεν. Ὁ Μανουὴλ οὗτος εἶχε πατρίδα, ὡς ἐκ τοῦ ἐπωνύμου Ξανθίου, Ξανθικοῦ, ἐπιτρέπεται νὰ εἰκάσωμεν, τὴν Ξάνθην· ἤλθεν εἰς γάμου καινῶνιαν μετὰ Ζωῆς, ἐξ ἧς ἀπέκτησε τέκνα· ἱεροδιακόνου ἔχων βαθμὸν ἐτιμήθη καὶ διὰ τοῦ ὄφφικίου Μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· θανάτῳ διασπασθεὶς τῆς ὁμοζύγου Ζωῆς, ἔλαβε τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα καὶ μετωνομάσθη Μάξιμος μοναχός· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐγκατεβίωσεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ πλησίον τῆς Γαλατίτσας, τῆς ὁποίας ἦτο καὶ ἀδελφός, εἰς δηλονότι ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀδελφότητα μοναχῶν, οἵτινες, συνδρομῇ τῶν χριστιανῶν λαϊκῶν τε καὶ ἱερωμένων, ἀνωκοδόμησαν τὴν κατηρειπωμένην μονήν· δι' ἃ ἐν αὐτῇ ὠφείλετο νὰ μνημονεύηται ἀδιαλείπτως καὶ ὁ Μάξιμος σὺν τῇ χρηματισασῇ συμβίῳ αὐτοῦ Ζωῆ.² Πρωτουργός τῆς

ἐκ βάρων ἀνοικοδομήσεως τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐγένετο Θεωνᾶς, ὁ μετέπειτα μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, λαβὼν ἔγγραφον συγκατάθεσιν τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰωάσαφ, χρονολογουμένην ἔτει 'ζλθ' ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, ἰνδ. δ' (=1531)· εἰς τὴν ἀνοικοδομήσιν προέβη χάριν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, συμμαθητοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ τῷ Γέροντι ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων, καταστήσας αὐτὴν ἡσυχαστήριον ἑκατὸν πενήκοντα μναχῶν.¹ Ἐὰν συναρμόσωμεν ταῦτα καὶ τὸ σημείωμα τῶν τέκνων τοῦ Μανουὴλ Ξανθίου, τὸ παρατεθὲν ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσωμεν καὶ αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Γέροντος Ἰακώβου, συμμαθητὴν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου, τοῦ καὶ Ἀββᾶ ἐπικεκλημένου· ἐνισχύεται δὲ καὶ ἡ ἐξενηθείσα γνώμη περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τῆς Ξάνθης, γειτνιαζούσης ὅπως δῆποτε τῇ τε ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῇ καὶ τῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ. Τὸ ὄφφικιον τοῦ Μεγάλου Χαρτοφύλακος ὁ ἔχων «ἐκ τῆς » τάξεως κυρίως τῶν ἱεροδιακόνων . . . ἔχει » τὰς ἱερολογίας τῶν μνηστειῶν, τὰς ὁποίας » ἱερολογῶν καὶ ἀναγράφοντας τὰς πέμπει » εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν νὰ τὰς εὐλογή- » σῃ . . . καὶ τὰ τῶν γάμων νομίμως ὀφρον- » τίξει γίνεσθαι»² αὐτὸς ἐπομένως ἦτο ὁ ἀρμοδιώτερος εἰς συγγραφὴν πραγματείας περὶ συνοικεσιῶν καὶ περὶ βαθμῶν συγγενείας, διό καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰερεμίας ὁ ἀπὸ Σοφίας (1520-1544) τῷ Μανουὴλ Ξανθίῳ, τότε μεγάλῳ χαρτοφύλακι ὄντι, ὠρίσε τὴν περὶ τοῦ θέματος τούτου συγγραφὴν, ἀνακριβῶς λεγομένην ὑπὸ τινῶν ἔργων αὐτοῦ τούτου τοῦ πατριάρχου.³ Τῆς πραγματείας

1. E. Legrand, Bibl. Hell. XV—XVI siècle, t. II, 1, note 1.

2. Ἐν βομβοκίνῳ φύλλῳ 379, τελευταίῳ τοῦ μεμβρανίνου κώδικος, τοῦ δεκάτου αἰῶνος, ὑπ' ἀρ. CCXXIV τῆς Κοισιλιανῆς Βιβλιοθήκης, ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς, μεταγενεστέρῃ χειρὶ γραφέντα· «τὸ παρὸν βιβλίον ὁ Πραξαπόστολος σὺν τῇ ἐν αὐτῷ θεῖα Ἀποκαλύψει τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀγορὰ καὶ ἴδιον κτήμα ὃν τοῦ μακαρίτου μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς καθολικῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κυροῦ Μανουὴλ ἱεροδιακόνου τοῦ Ξανθικοῦ, τοῦ διὰ τοῦ θεῖου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομαζθέντος Μαξίμου μοναχοῦ, ἀφίερωται καὶ προσηλώθη παρ' ἡμῶν τῶν ἐκείνου τέκνων εἰς τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν καὶ σεβασμίαν μονὴν τῆς ἁγίας μου Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἔγγιστα οὐσῆς τῆς Γαλατίτσας, ἦντινα ἀνήγειρον καὶ χάριν τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ καὶ Ἀββᾶ ἐπικεκλημένου οἱ ἀπὸ τοῦ ἐκείνου τάγματος καταγόμενοι μοναχοί, βοήθεια καὶ συνδρομῇ χριστιανῶν πολλῶν ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν ἐν ταύτῃ ἀδελφότητι γενομένων· μεθ' ὧν εἷς ἔστι τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν καὶ ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς κυρὸς Μάξιμος μοναχός, ὅς καὶ ὀφείλει μνημονεύεσθαι ἀδιαλείπτως ἐν τῇ θεῖα αὐτῇ μονῇ σὺν τῇ κατὰ κόσμον Ζωῇ τῇ χρηματισασῇ συμβίῳ ἐκείνου· καὶ ὅστις τὴν τοιαύτην . . . » κτλ. [Ἐπον-

ται τὰ συνήθη ἐπιτίμια κατὰ τῶν ὑποχαιρεσόντων τὸ βιβλίον]. Montfauconius, Bibl. Coisl. Parisiis 1715, cod. CCXXIV, σελ. 275-276.

1. Π. Παπαγεωργίου, Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλ. καὶ πατριαρχ. μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ σελ. 71—72 ἐν VII τόμῳ (1898) τοῦ Byz. Zeitschr. (σελ. 57—82). Π. Γ. Ζεολέντης, περὶ τινῶν μητροπολ. Θεσσαλ., ἐν τῷ XII τ. (1905) τοῦ Byz. Zeitschr.

2. Χρῦσανθος, Συνταγματίον κτλ., ἐνετίησι 1778, σελ. 9—11.

3. Fabricius, B. G. τ. XI (οὐχὶ τ. Ζ' ὡς ὁ Γεδεὼν λέγει ἐν σμρ. 792 τῶν Π. Π.) σ. 638: tractatus de cognatione, quatenus connubium impedire potest, ἐν τῇ Βίβλ. Βιέννης. Zabitzas, N. Ἑλ. σ. 333, περὶ συγ-

τοῦ Ξανθίνου πλείστα σφζονται ἀντίγραφα εἰς τὰς βιβλιοθήκας Βενετίας, Βιέννης, Τουρῖνου, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, ἐν τοῖς Νανιανοῖς χειρογράφοις καὶ ἀλλαχοῦ· ὁ τίτλος αὐτῆς ἔχει διαφόρους τύπους, οἷον: Ἐκθεσις κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων·¹ Ἐκθεσις περὶ κεκωλυμένων γάμων κτλ.² περὶ συνοικεσίων·³ Ἐκθεσις τῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων⁴ καὶ οὕτω καθεξῆς. Πλήρη τίτλον εὐρήσομεν ἐν τῇ τύποις ἐκδόσει τῆς πραγματείας· ἐξέδωκε δ' αὐτὴν ὁ Ζαχαρίας Σκορδύλιος, περιλαβὼν ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ ἐτύπωσε τὸ πρῶτον ἐν Βενετίᾳ τῷ 1564 ὑπὸ τὸν ἀκόλουθον τίτλον: «Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν συνοπτικὴ συλλογὴ ἐκ διαφόρων συντεθείσα παρὰ Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου Κρητός, ἐπονομαζομένου Μαραφᾶ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ». Τούτοις δ' ἀμέσως ὁ συλλογεὺς προστίθησι: «σὺν τοῖς ἄλλοις κατεστρώθη· Μανουήλου ἱεροδιακόνου καὶ Μεγάλου Χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔκθεσις ἀπλουστέρα τε καὶ συντομωτέρα, συντεθείσα παρ' ἡμῶν ἀρτίως καὶ ἐκδοθεῖσα ὀρισμῶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἰερεμίου». Τὸ βιβλίον τοῦ Σκορδυλίου ἀνετυπώθη τῷ 1569. κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Γέρλαχ θεωρουμένην ἀμφίβολον, τῷ 1588, τῷ 1593, μετὰ τοῦ αὐτοῦ

γενείας τουτέστι τότε ὁ γάμος κωλύεται. Ὁ Ἰω. Βελούδης διέγνω τὸ λάθος μεταδοῦς τῷ Μ. Γεδεών τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῆς: Ἐκδοσις (περὶ συγγενείας δηλονότι) ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα συντεθείσα παρ' ἡμῶν ἀρτίως καὶ ἐκδοθεῖσα ὀρισμῶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰερεμίου [Ἐκκλ. Ἀλφθ. (1884/5) σελ. 37]. Ὁ Νανιανὸς κώδιξ 229, τοῦ 17 αἰῶνος, ἐν σ. 2 ἔχει: «Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν· ἐκ τοῦ τρίτου βιβλίου τῶν Ἰνστιτούτων»· εἶτα ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ: «Ἐκθεσις ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα περὶ κεκωλυμένων καὶ ἀκωλύτων γάμων· συντεθείσα παρὰ Μανουήλ τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος τῆς ἀγίας καὶ σεβασμίας τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐκδοθεῖσα ὀρισμῶ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰερεμίου». ἄρχ. ἡ συγγένεια διαιρεῖται εἰς πέντε. (Mingarelli, cod. Mss. Gr. apud Nanios κτλ. σελ. 423).

1. *A. Π. Κεραμεύς*, Ἱερ. Βιβλ., ἐν Παιτρουπόλει 1897, τ. Γ', σ. 65-66. — Τ. Δ', σ. 259.

2. *Fabricius*, B. G. XV, 668: expositis de matrimonii prohibitis etc.

3. *M. Γεδεών*, Πατρ. Πίν. σ. 506.

4. *A. Π. Κεραμεύς*, αὐτόθι, Δ' σ. 389.

τίτλου ἀπαραλλάκτως. Ὁ Ζαβίρας λέγει ὅτι ἐξέδοθη καὶ ἐν τῷ Εἰρμολογίῳ ἢ ἔκθεσις αὕτη τῷ 1553, ἔκδοσις ἄγνωστος τοῖς βιβλιογράφοις, ἢ 1753 κατὰ τὸν Σάθαν, ὡσαύτως ἄγνωστος ἔκδοσις, ἄτε πρώτης θεωρουμένης τῆς ἐν ἔτει 1603 καὶ δευτέρας τῆς τῷ 1643·¹ περιελήφθη δὲ καὶ εἰς τὰς μετέπειτα ἀνατυπώσεις τοῦ Εἰρμολογίου.²

Εἰ καὶ χαρακτηρίζεται ἡ ἔκθεσις ὑπὸ τοῦ Ξανθίνου ὡς ἀπλουστέρα καὶ συντομωτέρα, ἀπαντᾷ ἐν τούτοις σύστασις αὐτῆς, ὅτι «κατὰ πλάτος τὰ Κανονικὰ καὶ μὴ συνοικεσία καταλέγει».³ Ὁ τοῦ Μανουήλ Ξανθίνου τίτλος τοῦ ἔργου, παρεντεθείς ἐν τῷ τίτλῳ τῆς συλλογῆς τοῦ Ζαχ. Σκορδυλίου ἀπεπλήρηνσε τοὺς ἀσχοληθέντας περὶ τῶν δύο τούτων συλλογῶν· ἄλλοι μὲν ἐξέλαβον συλλογὴν τῆς ἐκθέσεως τὸν μέγαν ρήτορα Μανουήλ τὸν Κορίνθιον·⁴ ἄλλοι δὲ τὸν αἰῶνάς τινος πρὸ αὐτοῦ ἀκμάσαντα Μανουήλ τὸν Ὀλοδόλον,⁵ γράψαντα εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν τὴν ἔκθεσιν, παραφράσαντα δ' αὐτὴν τὸν Σκορδύλιον ἐπὶ τῷ ἀπλουστέρον. Ὁ Βελούδης λέγει τὸν Ξανθίνον μέγαν ρήτορα,⁶ ὁ δὲ Χρ. Φιλητᾶς, ἀπορίχ κατεγόμενος περὶ αὐτοῦ, ἀνεμνήσθη τοῦ ἐν ἔτει 1638 ὑπογραφέντος πρὸς Μανουήλ μεγάλου χαρτοφύλακος, καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰκάσεν ὅτι νεώτατος συνέγραψε τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσιν·⁷ οὗτος ἐπιλανθήθη καὶ διότι τὸν ἐν τῷ τίτλῳ τῆς Ἐκθέσεως μνημονευόμενον οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰερεμίαν ἐξέλαβε τὸν ἀπὸ Λαρίσσης, τὴν δις πατριαρχεῦ-

1. *A. Π. Βροτός*, Νεοελ. Ἀθῆν. 1854, Α', σ. 12, ἀρ. 28, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Cave. Ὁ Μ. Γεδεών ἀναφέρει ἔκδοσιν ἔτει 1803, παραπέμπων εἰς τὴν 314 σ. τοῦ Ἑλληνομνήμονος· ἀλλ' ἐκεῖ ὁ Χρ. Φιλητᾶς ἀναφέρει ἔκδοσιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἄλλου τινος ἔργου, εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ ὁποῦοῦ ὑπάρχει μνεία τοῦ Ζ. Σκορδυλίου. Ὁ Σάθας, ἀντιγράφας τὰ παρὰ Ζαβίρας, διτιπῶς ἐλανθάσθη, ἔτος μὲν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Εἰρμολογίου ἔχει 1753, ἐπινομησὸν δὲ τοῦ Μανουήλ Ξανθοῦ ἀντὶ Ξανθίνου.

2. Κατὰ τὰ ἔτη 1780, 1800, 1811. *A. Π. Βροτός*, Ν. Φ. Α' σ. 102, ἀριθ. 291.

3. *Χριστόφορος μοναχός*, Κανονικὸν κτλ. ἐν Κ/πόλει αω', σ. 97, σημ. 1.

4. Σάθας, Ν. Φ. σ. 124. *Fabricius*, B. G. XI, σ. 668. *H. Μουστοξύδης*, Ἑλληνομν. σ. 313.

5. *Fabricius*, B. G. XI, σ. 666. *H.* καὶ κατ' αὐτὸν Σ. Α. ἐν σ. 17 τοῦ Σχεδιάσματος τοῦ Παριζιᾶ. Ὑπεδείχθη τὸ λάθος ὑπὸ Μουστοξύδου ἐνθ' ἀν. καὶ Μ. Γεδεών, Ἐκκλ. Ἀλφθ. Ε', σ. σ. 37.

6. Ἐν ἐπιστολῇ πρὸς Μ. Γεδεών, ἐνθ. ἀν.

7. Ἐν σελ. 312 τοῦ Ἑλληνομνήμονος.

σαντα μεταξύ τῶν ἐτῶν 1571—1595, ἀντί τοῦ ἀπὸ Σοφίας (1520—1546), κακίσας τὸν Σκορδύλιον ἢ ὡς ἀμελήσαντα κατὰ τὰς ἀνατυπώσεις τοῦ ἔργου νὰ μεταβάλῃ τὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ ὄνομα, ἢ ὡς ἀσμενίζοντα εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πρώτου ἀξιώματος ἐναντίον τῆς ἀληθείας,¹ ὑποπεσῶν ἅμα καὶ εἰς ἐτέραν πλάνην, διότι ἐξέλαβε τὸν ὄρισμὸν τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου ὡς ἀπευθυνθέντα οὐχὶ εἰς τὸν Ξανθινόν, ἀλλ' εἰς τὸν Σκορδύλιον. Πᾶσαι αὗται αἱ γνώμαι πίπτουσι, τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μανουὴλ Ξανθινός, ἱεροδιάκονος καὶ μέγας χαρτοφύλαξ συνέθετο τὴν πραγματείαν ταύτην ὀρισμῶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ ἀπὸ Σοφίας, ἐγκρίσει αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν, οὐχὶ τύποις, ἀλλ' εἰς χρῆσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ὁ Ζ. Σκορδύλιος, ἐξαρχος καὶ ἐπίτροπος ὦν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως (1555—1565), ἐξέδωκεν αὐτήν, περιλαβὼν ἐν ἰδίᾳ συλλογῇ, τὸ πρῶτον ἔτει 1564· αἱ δὲ μετέπειτα ἐκδόσεις ἦσαν ἀπλοῦστα ἀνατυπώσεις τοῦ ἔργου, καὶ ἐπομένως οὐδεμίᾳ μεταβολῇ ἐπετρέπετο. Κατὰ τὴν πρώτην ἐκδοσιν, ἔτει 1564, ὁ Μ. Ξανθινός ἐξῆ, ἀποβαλὼν τὸ ὄρφικιον τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος, μείνας δ' ἱερέως, μέλλων νὰ ἐπισυγάσῃ ἢ καὶ ἐφησυχάσῃ εἰς τὴν ἐν Γαλατίτσα ἱερὰν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἣς ἦτο εἰς τῶν ἀδελφῶν, ὡς εἶδομεν. Τεκμαιρόμεθα ταῦτα ἐκ τοῦ ἐπομένου εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματος τοῦ ἐκδότου τῆς ἐκδόσεως:

ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Χαρτοφύλαξ πάρος ἀρχιεπιστολίας πείσματα ἔλυσεν
ἐμεῖν τέχνην κῆν δ' ἱερεὺς ἀλιτρός.

Ἀντίγραφον τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Σκορδυλίου, φιλοπονηθὲν ὑπὸ Στυλιανοῦ Ρίση Κερκυραίου, καὶ σωζόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Τουρίνου φέρει χρονολογίαν «ἐν ἔτει ἀφρῆ', ὀκτωβρίου ιγ'»: ὁ Μουστοξύδης² λέγει ὅτι τὰς δεκάδας παρήλαξεν ὁ ἀντιγραφεὺς, ἀλλὰ πιθανώτερον, νομίζομεν, ἐτυπώθη ἢ ἀνεγνώσθη κακῶς ἢ ἐν τῷ χειρογράφῳ χρονολογία ἀφρῆ' ἢ μᾶλλον ἀφρῆη'. Εἰς τὸ προτελευταῖον φύλλον τῆς ἐκ

δόσεως τοῦ 1564 ἀναγινώσκονται τὰς ἐξῆς: «Τὰ παρόντα συνοικέσια ἐτυπώθη ἐνετίησιν ἐν οἰκίᾳ Ἰακώβου τοῦ Λεονγκίνου... συλλογῇ καὶ ἐπιμελείᾳ Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου τοῦ Κρητός... ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφρῆδ' ἐν μηνὶ ἐκατομβαιῶνι» (=1564, Ἰουνίῳ). Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τῆς τοῦ 1588 ἐκδόσεως ταῦτα: «Τὰ παρόντα συνοικέσια ἐτυπώθη ἐν ἐνεταίαις ἐν οἰκίᾳ Πέτρου τοῦ Τζανέτου καὶ ἐπιμελείᾳ Γεωργίου ἱερέως Βλαστοῦ κρητός, τοῦ ἐπονομαζομένου Πουνιαλέτου, ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου... ἀφρῆη»¹ ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι ἦτο μακαρίτης τότε ὁ Σκορδύλιος. Ἀντίτυπον τῆς πραγματείας ταύτης εὐρισκόμενον, ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ, ὁ Legrand θεωρεῖ τυπωθῆν ἔτει 1593.² Ἡ ἐκδοσις αὕτη ὡς καὶ ἡ τοῦ 1564 φέρουσι προσωπογραφίαν, ὅμοιαν τῇ ὑπαρχούσῃ εἰς τὴν ἔτει 1563 τυπωθεῖσαν συλλογὴν ἐπιγραμμάτων κτλ. ἐπιμελείᾳ τοῦ Σκορδυλίου, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας φέρονται τὰ γράμματα ΠΖ. Ὁ Legrand ἀναδημοσιεύσας τὴν εἰκόνα, πιθανὴν σημασίαν τῶν γραμμάτων λέγει *Πρῶτον Ζαχαρίου*³ βέβαιον ἡμεῖς νομίζομεν Παπᾶ Ζαχαρίας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μανουὴλ Ξανθινοῦ καὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔχομεν ἡμεῖς γνωρίσει καὶ παρὰθέτοντες αὐτά, σημειοῦμεν ὅτι ὁ Ἰω. Βελοῦδος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Legrand ἀπεκρίθη ὅτι οὐδεμίαν ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ εὔρε σημεῖωσιν, δυσκολωτάτην δὲ πιστεύει καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τοιαύτης [Legrand, B. Hel. II, σ. 1, σημ. 1].

8. «Περὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πότους χρόνους ἐξῆσε(ν) καθένας εἰς τὸν θρόνον» ἐπιγράφεται τὸ τῷ κεφάλαιον περιέχει δὲ τὰς ἐπομένας χρονολογικὰς σημειώσεις περὶ τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1311-1333 πατριαρχευσάντων, τὰς ὁποίας, καίπερ ἀσαφῶς ἐκτεθειμένας, εὐρίσκουμεν ὁμῶς ἀξίας μνείας, ὡς συμπληρούσας τὰ κατὰ τὴν περίοδον ἀκριβῶς ταύτην ὑπάρχοντα κενὰ εἰς τοὺς πατριαρχικούς Καταλόγους τοῦ Ματθαίου Κηάλλα καὶ τοῦ Φιλίππου Κυπρίου· αὗται δ' εἰσὶ: «*Νήφων* χρόνους γ' καὶ μῆ» νας... καὶ ἐξεβλήθη κατὰ μῆνα ια' τοῦ » Ἀπριλίου τῆς ἡ' Ἰνδικτιῶνος κατὰ τὴν ιβ'.

1. Αὐτόθι.

2. Μουστοξύδης, Ἑλληνομν. σ. 307. Σάβας, Ν. Φ. σ. 168/6. Pasini, Catal. κτλ. I. 258, ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ σημειώματος ἔχει ἔτος τὸ αὐτό, δι' ἀριθμῶν δὲ 1536.

1. Legrand, B. H. τ. II, σ. 51.

2. Αὐτόθι, σελ. 88.

3. Αὐτόθι, τόμ. I. σελ. 315.

» τοῦ Μαΐου μηνὸς τῆς ιγ' ἰνδικτιῶνος ὁ Γ.λυ-
 » κὸς Ἰωάννης, λογοθέτης τηνικαῦτα τοῦ
 » δρόμου παρητήσατο κατὰ τῆς ια' Μαΐου
 » τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος. Κατὰ τὴν κβ' Μαρτίου
 » τῆς γ' ἰνδικτιῶνος Γεράσιμος χρόνον α'.
 » Μετὰ χρόνους β', μῆνας ζ' καὶ ἡμέρας ια',
 » κατὰ τὴν τοῦ Νοεμβρίου τῆς ζ' ἰνδικτιῶ-
 » νος ἡμέρα(ν) γ', ὁ ἀγιορείτης Ἡσαΐας, χρό-
 » νους δέκα». Συνδυάζοντες τὰς σημειώσεις
 ταύτας πρὸς τὰς ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ Λαβθέου
 ἐκ κώδικος τῆς Κλαρομοντανῆς βιβλιοθήκης,
 τὰς ἀνάδημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ Ἀνσέλμου
 Βανδουρίου (Imp. Orient., not. 576) ἔχο-
 μεν τὸν ἐπόμενον χρονολογικὸν πατριαρχικὸν
 πίνακα: *Νήφων* ἔτη τρία καὶ μῆνας δέκα,
 ἀπὸ τῆς 11 Ἀπριλίου 1310 (η' ἰνδ.) ἕως
 Φεβρουαρίου 1314. Χηρεία (βραχυχρόνιος,
 κατὰ Γεδεών, Π. Π., σ. 414) ἀπὸ Φεβρουα-
 ρίου 1314 ἕως τῆς 11 Μαΐου 1315. Ἰωάν-
 νης ὁ Γ.λυκίς ἔτη τέσσαρα, ἀπὸ τῆς 12
 Μαΐου 1315 (ιγ' ἰνδ.) ἕως τῆς 11 Μαΐου
 1319 (β' ἰνδ. ἀντὶ ιδ'). Χηρεία (ἀρνημόνευ-
 τος παρὰ Γεδεών) ἀπὸ τῆς 12 Μαΐου 1319
 ἕως τῆς 21 Μαρτίου 1320. Γεράσιμος ἔτος
 ἓν καὶ μὴν εἰς, ἀπὸ τῆς 22 Μαρτίου 1320
 ἕως τῆς 19 Ἀπριλίου 1321, ὅτε κατὰ Γρη-
 γορᾶν ἀπέθανε. Χηρεία (τριακοντάμηνος παρὰ
 Γεδεών, Π. Π., σ. 417), ἔτη δύο, μῆνες ἑπτὰ,
 ἡμέραι ἑνδεκά, ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1321 ἕως
 τῆς 30 (λ' ἀντὶ γ) Νοεμβρίου 1323 (ζ' ἰνδ.)
 Ἡσαΐας ἔτη δέκα, ἀπὸ τῆς 1ης Δεκεμβρίου
 1323 μέχρι Δεκεμβρίου τοῦ 1333 ἔτους.

9. Ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Μαλαξοῦ μαν-
 θάνομεν ὅτι προέβη εἰς τὴν μετάφρασιν εἰς
 κοινὴν γλῶσσαν τῶν ἱερῶν κανόνων, διότι καὶ
 ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἐπεχειρήσαν τὸ αὐτὸ ἀγνω-
 στον ποιοὶ ἦσαν οὗτοι ὁ Μ. Γεδεών ἐν πρα-
 γματεία «αἱ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν
 κανόνων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους» (ἐν
 τῇ Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ, τ. II', 1887/8 σ.
 6 κ. ε.) θεωρεῖ τὸν Μαλαξὸν πρῶτον συλλο-
 γέα, παρατρέχων ἀνωνόμου τινὸς νομικὴν
 συλλογὴν, γραφεῖσαν φθίνοντος τοῦ ΙΕ' ἢ
 ἀρχομένου τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, σφζομένην δ' ἐν
 τῇ ἱερᾷ τῶν Ἰσῆρων μονῇ, ἐν Ἀγίῳ Ὄρει.
 Ἡ μεγάλη πληθὺς τῶν σφζομένων ἀντιγρά-
 φων τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Μαλαξοῦ, πολ-
 λαπλασιαζομένων οὐχὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου,
 ὡς τινες ἀναποδείκτως λέγουσιν, ἂν καὶ μαρ-
 τυροῦσιν ὅτι εἶχεν οὗτος καὶ τὴν ἀντιγραφὴν
 βιοποριστικὸν ἔργον, ἀλλ' ὑπὸ διαφόρων κατὰ
 διαφόρους ἐποχὰς ἐν διαφόροις τόποις, ἀπο-

δείκνυσι τρανότατα καὶ τορώτατα, ὅτι ὁ ὀρ-
 θόδοξος τῆς Ἀνατολῆς κλῆρος ἤννοει νὰ κυ-
 βερῆ τὸ ἐκκλησιαστικὸν σκάφος οὐχὶ αὐθαί-
 ρετως καὶ ἄνευ πυξίδος, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει
 τῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἐθέσπισαν οἱ ἅγιοι
 Ἀπόστολοι, αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ οἱ
 Θεῖοι Πατέρες καὶ ἡρμήνευσαν μεταγενέστεροι
 σοφοὶ καὶ ἱεροὶ ἄνδρες. Ἦ πρωτότυπος γλῶσσα
 τοῦ κειμένου αὐτῶν, ἐπειδὴ, ἔνεκα τῶν διὰ
 μέσου τῶν αἰῶνων περιστάσεων καὶ ἀτασθα-
 λιῶν, δυσνόητος καὶ ἀκατάληπτος εἶχεν ἀπο-
 βῆ, χρησιμώτατον ἔργον ἐπραξεν ὁ Μαλαξὸς
 συμπήξας αὐτὸ εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, τὴν
 λαλουμένην καὶ παρὰ πάντων ἐνοουμένην,
 καὶ διὰ τοῦτο ἀπλήστως ἀντεγράφη καὶ ἐκυ-
 κλοφόρησε, καίπερ ἐνέγραν ἄλλους τινὰς καὶ
 προλήψεις, κρατούσας ἴσως κατὰ τοὺς χρό-
 νους τῆς συμπήξεως, μὴ ἐξοβελισθείσας δ' ἐ-
 φεξῆς ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀντιγραφῶν. Ἡ
 ἀκμὴ τοῦ ἔργου διειρηθῆ μετὰ τὸ τέλος σχε-
 δὸν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν ἔτει 1787 ὁ ἐκ Δη-
 μητσᾶνης ἱερομόναχος Ἀγάπιος ἐξέδωκεν ἐν
 Βενετίᾳ «συλλογὴν Κανόνων», προβάς εἰς
 αὐτὸ διὰ τὸ ἀπατάσθαι πολλοὺς ὑπὸ πολ-
 λῶν καὶ διαφόρων χειρογράφων τινῶν Κανο-
 νικῶν, μύθους ὀθνεῖους μᾶλλον ἢ κανόνας
 Θεοῦ ἔχοντων», ὡς ἐν τῷ προλόγῳ γράφει,
 λέγων καὶ ταῦτα: «τὰ ἀνωνόμα ἐκεῖνα Καν-
 ονικὰ βλάβην οὐ τὴν τυχοῦσαν τοῖς μετερ-
 χομένοις αὐτὰ καὶ ἀπάτην ἐμποιοῦσιν»¹
 παρὰ ταῦτα, ἅτινα ἴσως εἶχον καὶ σκο-
 πὸν συστατικὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας συλλογῆς «ἵνα
 τὴν κτῆσιν αὐτῆς ἀπόνως καὶ εὐώνως κοινὴν
 καταστήσῃ τοῖς ὀρθοδόξοις», τὸ ἔργον τοῦ Μα-
 λαξοῦ εὐρεῖαν εὐρε κυκλοφορίαν, ποθητὸν γενό-
 μενον κτῆμα, διότι περιελάμβανε καὶ θέματα
 ἱστορικὰ καὶ χρονολογικὰ, καὶ κεφάλαια περὶ
 μνηστείας, γάμων, κληρονομίας, τύπους δια-
 ζυγίων, διαθηκῶν, ἐπιστολικῶν τίτλων με-
 ταξὺ τῶν διαφόρων βαθμῶν τοῦ κλήρου καὶ
 τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων καὶ λοιπὰ, ὡς ἐν
 τῷ πίνακι ἐξετέθησαν. Ἐὰν πιστῶς καὶ ἀκρι-
 βῶς ὁ Μαλαξὸς ἡρμήνευσεν εἰς τὴν κοινὴν
 φράσιν τὰ κείμενα δὲν ἐξετάζομεν, ὅχι μόνον
 διότι τοιαύτη ἔρευνα θρησκευτικῶν θεμάτων
 ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συλ-

1. Zach. von Lingenthal, ἐθ. ἀν., σ. 41. Μ. Γεδεών, Ἐκκλ. Ἀληθ. τόμ. II' 1887, 8, σελ. 16. Ε. Κα-
 στόρχης, περὶ τῆς ἐν Δημητσᾶνῃ ἑλλην. σχολῆς, ὅστις
 λέγει ὅτι ὁ ἐκδότης ἐδιένειμε δωρεὰν εἰς τὰς ἀπανταχοῦ
 ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια τὸ βιβλίον.

λόγου, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὴ ὑπερβαίνει τὰς ἡμετέρας γνώσεις. Τὴν χρησιμότητα τοῦ ἔργου ὠμολόγησαν οὐχ ἥττον καὶ νεώτεροι. Λέων ὁ Ἀλλάτιος ἐπεκαλέσθη αὐτό· ὁ δὲ Lingenthal γράφων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου πλειστάκις ἀναφέρεται εἰς τὸν Μαλαξὸν ὡς συμπήξαντα τὴν συλλογὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βᾶσει βυζαντινῶν μόνον πηγῶν.¹ Λέγων δὲ ὁ αὐτὸς νομομαθὴς, ὅτι ἀπὸ τὸν Μαλαξὸν δὲν περιέμενεν ὑψηλότερον ἔργον,² δὲν γνωρίζει ἡμῖν ἐκ ποίας ἀπόψεως ἐπήγαγε τὴν τοιαύτην κρίσιν· ὁ Μαλαξὸς οὐδὲν ἄλλο προϋτίθετο εἰμὴ νὰ καταστήσῃ καταληπτοὺς τοὺς ἱεροὺς κανόνας εἰς τοὺς μὴ ἐννοοῦντας τὴν ἀρχικὴν τούτων γλῶσσαν· διέγνω τὴν χρησιμότητα τῆς παραφράσεως εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν δύο ὄλους αἰῶνας πρὸ τοῦ Ἀγαπίου καὶ τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, τοῦ ἐκδότου τοῦ «Πηδαλίου» (1800), καὶ μάλιστα ἐκείνων τῶν κειμένων, ὅσοι ἦσαν κυρίως κατάλληλοι καὶ σημαίνοντες, ἐν αἷς περιστάσεσι διετέλει ὁ ὀρθόδοξος λαός, πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν θεολογικῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ λειτουργικῶν τῶν διατάξεων τοῦ παρ' αὐτῷ κρατοῦντος οἰκογενειακοῦ δικαίου. Διὰ ταῦτα μετ' ἐπαίνου καὶ εὐγνωμοσύνης διατηρήσομεν τὴν μνήμην αὐτοῦ.

Α'

Μνεῖαι πηγῶν καὶ κεφάλαια, ἐν οἷς αὐταὶ φέρονται.

- *Αθανασίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· α', ιη', ρδ', ρπ', ρϋς', σος'.
 *Αθανασίου, πατριάρχου Κ/πόλεως· ρϋς'.
 *Αλεξίου Κοινηνοῦ, αυτοκράτορος· κς', ρκ', ρμζ'.
 *Αναστασίου, πατριάρχου Ἀντιοχείας· τκη', τκθ'.
 Αναστασίου (ἀββᾶ), Σιναΐτου· κη', σκδ', σλβ', σιη', σνθ', σξβ', σξς'.
 *Ανδρονίκου Παλαιολόγου, αυτοκράτορος· ρϋς'.
 *Αποστολικοὶ κανόνες [πλειστάκις].
 *Αρμενοπούλου [ὁμοίως].
 *Αρσενίου, πατριάρχου Κ/πόλεως· ρλε'.
 Βαλσαμῶνος, πατριάρχου Ἀντιοχείας [πλειστάκις].
 Βασιλείου = Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου, αυτοκρατόρων.
 Βασιλείου, τοῦ Μεγάλου· ιδ', νθ', ρλδ' ρμθ', ροδ', ρπβ', σ'.
 Βιβλιοθήκης, τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἁγ. Σοφίας· λγ'.
 Βλαστάρεως, Ματθαίου [πλειστάκις] — τοῦ νομοθέτου (;)· ριζ'.

1. Ἡ πραγματεία ἐν *Θέμιδος*, τόμ. Ζ', σελ. 324-382 ἐδημοσιεύθη.

2. *Zach. von Lingenthal*, ἐνθ' ἀν. σ. 5.

- Γερμανοῦ, πατριάρχου Κ/πόλεως· οβ', ρη', ρμς', σοδ', σοε', σπβ', σμα'.
 Γεωργίου, πατριάρχου Κ/λεως τοῦ Σιφιλίνου· σγγ'.
 Γρηγορίου, Θεολόγου· ε', ρμη'.
 Γρηγορίου, Νύσσης ἐπισκόπου· οβ', σκς'.
 Γρηγορίου, Ρώμης πάπα, τοῦ Διαλόγου· ριδ'.
 Διονυσίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· ρδ'.
 Διονυσίου, Κων/πόλεως· ρογ'.
 *Ἡλιού, Κρήτης ἐπισκόπου· ιδ'.
 *Ἡσαίου, μοναχοῦ καὶ ἐγκλείστου· ριε'.
 Θεοδώρου, Στουδίτου· σιγ'.
 *Ιουστινιανοῦ, αυτοκράτορος· κέ', ος', σλη', σλθ'.
 [Ἰσαακίου Ἀγγέλου, αυτοκράτορος· παρὰ Σγούτα κεφάλ. β].
 *Ἰωάννου, πατριάρχου Ἀντιοχείας· ιε'.
 *Ἰωάννου, Δαμασκηνοῦ· σκς'.
 *Ἰωάννου, Ζωναρά· ιγ', ις', λγ', ξ', σκ', σμα'.
 *Ἰωάννου, πατριάρχου Κ/πόλεως, τοῦ Νηστευτοῦ [πλειστάκις].
 *Ἰωάννου, πατριάρχου Κ/πόλεως, τοῦ Χρυσοστόμου· λ', λα', λθ'.
 *Ἰωάσαφ, πατριάρχου Κ/πόλεως· σση'.
 Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου, αυτοκρατόρων [πλειστάκις].
 Λέοντος, αυτοκράτορος, τοῦ Σοφοῦ· ρκς', ρλς', ρμζ', ροδ', ρπδ'.
 Λέοντος, πατριάρχου Κ/πόλεως· ρλε'. — τοῦ Στυπῆ· αὐτόθι.
 Λουκά, πατριάρχου Κ/πόλεως· ις', ρλα', σκα'.
 Μακαρίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· σλα'.
 Μαλαξοῦ, Νικολάου, πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου· σοβ'.
 Μανουήλ, μεγάλου ρήτορος τῆς Μ. Ἐκκλησίας· β'.
 Μανουήλ, αυτοκράτ., τοῦ Πορφυρογεννήτου· ρλα'.
 Μανουήλ, τοῦ Ξανθινοῦ, μεγάλου χαρτοφύλακος· ρμε'.
 Μαξίμου, τοῦ Ὁμολογητοῦ· τιδ'.
 Μάρκου, ἱερομονάχου· σμζ'.
 Μάρκου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· ξβ'.
 Μελετίου, μοναχοῦ· σκε'.
 Μιχαήλ, τοῦ Χοῦμνου, ἐπισκόπου Θεοσπίκης· ρλδ'.
 Μιχαήλ, πατριάρχου Κ/πόλεως· λη', ρλε'.
 Νικηφόρου, πατριάρχου Κ/πόλεως, τοῦ Ξανθοπούλου· μγ', ις', ρ', ρθ', ρνβ', ρπβ', σιθ', σμζ', σγδ'.
 Νικητῆ, ἐπισκόπου Ἡρακλείας· νδ', ρκε', ρογ'.
 Νικολάου, πατριάρχου Κ/πόλεως· ρλγ', ρμθ'.
 Σιφιλίνου = Γεωργίου.
 Ξανθοπούλου· σλγ'.
 Πατερικῶν, βιβλίου· λθ', ρις', ρξ', σπ', σπδ'.
 Πατρικίου· ρξ'.
 Σάββα, τοῦ ἡγιασμένου· σμζ'.
 Συμεών, τοῦ θαυμαστοῦ δρους· σμε'.
 Συμεών, ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης [πλειστάκις].
 Συνόδων οἰκουμενικῶν [ὁμοίως].
 Τιμοθέου, πατριάρχου Κ/πόλεως· ργ', ρδ', σμς'.
 Φιλοθέου, " " " " σμδ'.
 Φωτίου, " " " " ι.

B'

(Διηρηθή η τοῦ χειρογράφου ὀρθογραφία).

Πίναξ δὲν Θεῶ ἀγίῳ τοῦ παρόντος νομοκρίτου· μάλλιστα
καὶ μεγίστων :

	Χειρόγρ. Ε. Φ. Σ.	Ἐκδόσις Σχόλια	Ἐκδόσις Lingenthal
Ἐπιτομή τῆς ἀγίας τριάδος εἶναι εἰς τρεῖς χαρακτήρας· πλὴν δὲ ἓνας Θεός· ἀλλ' οὐχὶ τρεῖς· οὐδὲ διαμερισμένη ἀπ' ἀλλήλων.— Θεολογία πολλῶν διδασκάλων	α'		
Περὶ ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ὅταν προσκυνοῦμεν πῶς ἔχουμεν χρέος νὰ κάμνωμεν τὸν σταυρὸν μας· καὶ τί δηλοῖ ὁ σταυρὸς ὅπου κάμνομεν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν.— <i>Μανουὴλ τοῦ μεγάλου ρήτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας</i>	β'		
Περὶ κριτοῦ τί νὰ εἰκονίζεαι νὰ ἔχει.— <i>Ματθαίου</i>	γ'	α'	β'
Περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ τοῦ ποιεῖν δικαιοσύνην ὁ κριτής	δ'	β'	γ'
Περὶ νόμου καὶ τί ἐστὶ νόμος.— <i>Ματθαίου</i>	ε'	γ'	δ'
Περὶ συνηθείας ὅπου νὰ εἶναι εἰς Κάστρον.— <i>Ματθαίου</i>	ς'	δ'	ε',ς'
Περὶ τῆς κωνσταντινουπόλεως πῶς ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον· καὶ τὴν σήμερον διατιλέγεται Κωνσταντινούπολις	ζ'		η'
Πότε ἐδόθη τοῦ πατριάρχου νὰ χειροτονεῖ τοὺς μητροπολίτας	η'	ε'	θ'
Διὰ ποίαν αἰτίαν χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας τὸν πατριάρχην, καὶ οὐχὶ ἄλλος	θ'	ς'	ια'
Περὶ ἐκείνου ὅπου θέλη νὰ γένη ἀρχιερεὺς, ἱερεὺς, ἢ διάκων καὶ κατηγορηθῆ	ι'	ζ'	ιε'
Εἰάν λάβῃ τινὰς ἀρχιερωσύνην ἢ ἱερωσύνην, ἢ ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν χάρισμα, ἢ μεφλουρία· ἢ παρακάλεσιν ἀρχόντων, ἢ δυναστασία	ια'	η'	ις'
Περὶ ἱερωμένων ἐάν πορνεύσουν, ἢ κλεψουν ἢ κάμουν ὄρκον ψέματα	ιβ'	θ'	κ'
Περὶ ἱερέων καὶ διακόνων· ὅτι νὰ μηδὲν κάμουν κανένα ἐκκλησιαστικὸν χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν	ιγ'		κε'
Ἐπιτομή τῶν ἱερωμένων ὅπου δὲν ἔχει γυναῖκα· νὰ μηδὲν κατοικεῖ μετὰ ἄλλης· καὶ ἐάν λεγθῆ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ δὲν τὴν ἐδίωξη κατόπιν;	ιδ'	ιδ'	λ'
Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν καὶ ποίους ἀνθρώπους δέχονται εἰς κατηγορίαν καὶ ποίους δὲν δέχονται	ιε'	ιε'	λα'
Ἐπιτομή οἱ κατηγοροῦντες τὸν ἀρχιερέα νὰ ἦναι ἀνεπίλητοι	ις'	ις'	λβ'
Ἐπιτομή πόσοι ἀρχιερεῖς θέλουν νὰ εἶναι ὅταν κρίνουν ἀρχιερέα καὶ πόσοι εἰς ἱερέα, καὶ πόσοι εἰς διάκονα	ις'	ις'	λγ'
Περὶ ἀρχιερέως ὅπου νὰ εἶναι εἰς κατηγορίαν καὶ νὰ κρίνεται· καὶ ἀπεστελῆ ἢ σύνδοξ· πρῶτον· δεύτερον· καὶ τρίτον μῦθμα καὶ δὲν ὑπάγῃ νὰ ἀποκριθῆ	ιη'	ιη'	λδ'
Ἐπιτομή ἐάν εὐρίσκειται εἰς κατηγορίαν χωρὶς· νὰ γένη κρίσις· τῶν ἀρχιερέων δὲν τὸν ἐβγάδουν ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ	ιθ'	ιθ'	λε'
Περὶ τοῦ κατηγοροῦντος ἐπίσκοπον εἰς πολλὰ ἐναντία· καὶ δὲν δυνηθῆ νὰ ἀποδειξῆ κανένα ἐξ αὐτά	κ'	κ'	λς'
Ἐπιτομή εἰς κρίσιν νὰ μηδὲν φέρῃ αἰρετικὸν μάρτυρα· οὐδὲ ἄπιστον· οὐδὲ ἓνα πιστόν· εἰ μὴ δύο καὶ τρεῖς ἀξιοπίστους· καὶ εἰς κατηγορίαν πέντε	κα'	κα'	λς'
Περὶ κατηγορῶν ὅτι νὰ μηδὲν φέρουν μάρτυρας οἰκειακούς	κβ'	κβ'	λη'
Περὶ τοῦ ἔχοντος ὑπόθεσιν· νὰ μηδὲν φέρῃ μάρτυρας συγγενεῖς του	κγ'	»	λθ'
Ἐπιτομή ἀξιοπίστοι κάμνη χρεῖα νὰ εἶναι οἱ μάρτυρες· καὶ ποῖοι ἐμποδίζονται νὰ μηδὲν μαρτυροῦν· καὶ ποῖοι δὲν ἐμποδίζονται	κδ'	κγ'	μ'
Περὶ ἱερέως ἐάν ψευδομαρτυρήσῃ· Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως	κε'	κδ'	μα'
Περὶ ἱερέως ὅπου νὰ ἐναντιθῆ τὴν ὑπογραφήν του	κς'	»	»
Περὶ ἀρχιερέων ἐάν ἐκάθησαν τινὰ ἀρχιερέα, καὶ ἐγένετο δευτέρα κρίσις· καὶ φανῆ ἀνάτιος ὁ ἀρχιερεὺς ὅπου ἐκαθηρέθη	κς'	κθ'	μς'
Περὶ τῶν ἀναξίως εἰς ἀρχιερωσύνην ἐλθόντων	κη'		νγ'
Περὶ ἀναθέματος	κθ'	λβ'	νε'
Περὶ τοῦ ἀφορισθέντος δικαίως· ἢ ἀδίκως παρὰ τοῦ ἀρχιερέως νὰ μηδὲν καταφρονηθῆ τὸν ἀφορισμόν	λ'	λγ'	νς'
Περὶ ἱερωμένων, ἐάν ἀφωρέσων τινὰν χωρὶς (αἰτίαν)	λα'	λδ'	νς'
Περὶ τῶν συνευχομένων μετὰ τοῦ ἀφωρισμένου	λβ'	λε'	ργγ'
Περὶ ἀφωρισμένου πῶς γινωρίζεται μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πόθεν ἀφωρίσθη	λγ'	λς'	ς'
Περὶ ἀφωρισμένων τούς ὁποίους ἀφωρίζουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ μετὰ θάνατον εὐρίσκονται λελυμένα τὰ σῶματα αὐτῶν	λδ'	λη'	ςγ'

Περί αποθαμένου ὁποῦ νά ευρεθῆ ἀκέραιον τὸ κορμὴ καὶ τρίχα νά μηδὲν . . .	λε'	λθ'	ξδ'
Περί ἀρχιερέως ὅτι νά ἔχει ἐξουσίαν εἰς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα . .	λς'		κδ'
Περί ἱερέως ἐάν ἀργήσῃ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς λειτουργήσῃ χωρὶς νά λάβῃ	λζ'	μα'	ξς'
Περί ἱερέως ἐάν στανικῶς κουρευθῆ ἢ μεγαλοσημήσει ἢ κάμει παραί(τησιν). . .	λη'	μη'	οη'
Περί ἀρχιερέων ἢ ἄλλου ἐκ τῶν ἱερέων ὁποῦ νά συνέρχεται εἰς ἁμαρτήματα· καὶ ὁ λαὸς νά τὸν ἀποφεύγῃ ἐξ αὐτοῦ. Ματθαίου	λθ'	μθ'	οθ'
Περί ἐπισκόπου· ἢ πρεσβυτέρου· ἢ διακόνου ὁποῦ νά ἱεουργήσῃ, καὶ δὲν μετα- λάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων	μ'	νδ'	ι'
Περί τοῦ θέλοντος νά λάβῃ ἱερωσύνη χωρὶς νά ἐπάρῃ γυναῖκα	μα'	νε'	ια'
Περί κοσμικοῦ ἱερέως ὅτι δὲν κάμνη καλόγηρον	μβ'	νς'	ιβ'
Περί ἱερέως ὁποῦ νά ἔχει ἔχθραν καὶ λειτουργήσῃ	μγ'	νζ'	ιγ'
Περί ἱερέως ἐάν ξεράσῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ λειτουργήσῃ	μδ'		ιδ'
Περί ἱερέως ἐάν λειτουργήσῃ χωρὶς ἀντιμισίου	με'	νη'	ρκδ'
Περί ἱερέως ἐάν δὲν ψάλλει τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ λειτουργήσῃ	μς'	ξ'	ργ'
Περί ἱερέως καταδότου.	μζ'	νθ'	ρδ'
Περί ἱερέως ὅτι δὲν κάμνη μόνος εὐχέλαιον.	μη'	ξ'	ρδ'
Περί τὸ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε Κύριε· καὶ ποῖαι εἶναι αἱ ἐπτὰ αἰνέσεις . . .	μθ'	ξε'	
Περί κοσμικοῦ ὁποῦ νά διακρίνεται νά μεταλάβῃ ὑπὸ ἱερέως κοσμικοῦ	ν'	ξς'	ρι
Περί παρθένου ἱερέως ἐάν ὑπανδρευθῆ· ὁμοίως πρεσβυτέρας ἐάν χηρεύσῃ . . .	να'	ξζ'	
Περί πρεσβυτέρου ἐάν ὁμολογήσῃ θεληματικῶς τὸ ἁμάρτημα ὁποῦ ἔκαμε πρὶν νά χειροτονηθῆ	νβ'	ο'	ρις'
Περί διακόνου ἐάν πορνεύσῃ.	νγ'	οα'	ριη'
Περί γυναικὸς ἐάν κάμῃ παιδί καὶ καταβάλλῃ (Ling. διαβάλλει) ἱερέαν ὅτι μετ' αὐ- τοῦ ἔκαμε	νδ'	οβ'	ριθ'
Περί ἱερέως ἐάν μοιχεύεται ἢ γυναῖκα του· ἢ καὶ λαϊκοῦ καὶ θέλει νά ἱερωθῆ . .	νε'	οε'	ριε'
Περί πρεσβυτέρας ἐάν δυναστικῶς μολυνθῆ	νς'		ρις'
Περί ἀρχιερέως, ἐάν δεχθῆ ξένους ἱερεῖς χωρὶς συστατικὸν καὶ ἀπολιτικὸν γράμμα	νζ'	ος'	ρικζ'
Περί αἰχμαλώτου ἱερέως ἐάν δέχεται χωρὶς συστατικὸν καὶ ὀτολυτικὸν	νη'		ρικθ'
Περί τῶν λαμβανόντων τόκους, ἢ ἱερωμένοι, ἢ καλόγεροι, ἢ καὶ λαϊκοί	νθ'	οζ'	ριλ'
Περί κληρικῶν ἐόν σένων ἐγγυηταὶ καθήρονται	ξ'	οη'	ριλα
Περί τῶν δαιμονιζομένων, ὅπως νά μηδὲν γίνονται κληρικοί	ξα'	π'	ριλγ'
Περί ἱερέως ἐάν λούγεται τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ὁποῦ θέλει νά λειτουργήσῃ	ξβ'	πδ'	ριλζ'
Περί ἱερέως ἐάν ἀνοίξῃ ἢ μίτη αὐτοῦ ἢ τὰ δόντια· ὅταν θέλει νά λειτουργήσῃ .	ξγ'	πε'	ριλη'
Ὅτι ἐάν χειροτονεῖ ἐπίσκοπος· ἢ ἄλλος τοῦ ἱερατικοῦ ὁποῦ νά ἔχει βλάβη εἰς τὸ	ξδ'	πβ'	ριλε'
Περί ἀρχιερέως· ἢ τινος ἄλλου τῶν ἱερωμένων ὁποῦ ναφαντασθῆ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νά λειτουργήσῃ	ξε'	πς'	
Περί ἱερέων ὅτι νά ἀπέχουν ἐκ τὰς γυναίκας αὐτῶν ὅταν θέλουν νά ἱεουργήσουν	ξς'	πζ'	ριλθ'
Περί ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἱεροσυλίας.	ξζ'	πθ'	ριμβ'
Περί ἱερέως ὁποῦ νά εἴπῃ ἀπὸ τὸν θυμὸν του ὅτι νά γένη ἀσεβής· ἢ ἄλλος κοσμι- κός, καὶ ἂν δύναται αὐτὸς ὁ ἱερεὺς νά ἱεουργεῖ	ξη'	ιβ'	ριμς'
Περί ἱερέως ἐάν βλασφημήσῃ	ξθ'		ριμζ'
Περί ἀρχιερέως ἢ ἱερέως ἐάν μεγαλοσημήσει	ο'	μη'	ος'
Περί ἱερωμένου ὅτι νά μηδὲν ἐξαγορεύει χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως· ἐξόχος ἀνέναντι ἀνάγκης ἐξαγορεύει	οα'		
Ἐάν ἀφιερῶσιν τινὰς εἰς ἐκκλησίας, ἢ εἰς μοναστήριον πράγματα καὶ θέλει νά τὰ ἐπάρῃ ὅπισω	οβ'	ιζ'	
Ὅτι τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν δικαιώματα ἀπαρασύλευτα εἶναι	ογ'		
Περί στολῆς μοναχικῆς· καὶ τοῦ καμλαυχίου, τί σημαίνουν	οδ'	ιθ'	τις'
Περί ἀσθενοῦς ὁποῦ νά γίνῃ καλόγηρος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ.	οε'	ρα'	
Περί τῶν πραγματῶν τοῦ καλογήρου πῶς νά ἡμωραστοῦν· ἢ ἐάν δὲν ἔχει παιδᾶς· ἢ ἔχει	ος'	ργ'	ρν'
Περί πατρὸς ὅτι νά μηδὲν ὑστερήσῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὸ μερτικόν του διατὶ ἐγίνῃ καλόγηρος.	οζ'		ρνα'
Περί τοῦ μὴ θάπτειν τὰ κορμῖα τῶν ἀποθαμένων ἀν(θρώπων) μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν	οη'	ρη'	ρνεζ'
Ὅτι νά μὴ βάλουν ζῆλον μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μείνῃ· εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης . .	οθ'	ρι'	ρνηθ'
Ὅτι τρώγουν καὶ πίνουν καὶ μένου μέσα εἰς τὰς ἐκκλησίας κατὰ ἀνάγκης	π'	ρια'	ρνεξ'

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ βαπτίζειν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον	πα'		ρξά'
Περὶ νηπίων ἂν ἔναι ἀμφιβολία εἰς αὐτὰ ὅτι ἐβαπτίσθησαν: ἢ ὄχι	πβ'	ριθ'	ροδ'
Ὅτι τὸ παιδίον ὅταν τὸ βαπτίζεις εἰς τὴν κολυμβήθραν νὰ εὐλέτη κατ' ἀνατολάς	πγ'	οιγ'	ρξδ'
Περὶ τῆς θείας κολυμβήθρας καὶ ὅλα τοῦ παιδίου τί δηλοῦσι εἰς τὸ βάπτισμα ὁποῦ βαπτίζεται	πδ'		
Τί δηλοῖ ὁποῦ ἐκδύνουν τὸ παιδίον	πε'	ριδ'	ρξε'
Τί δηλοῖ τὸ στρέψιμον τὸ ποῦ γυρίζουν τὸ παιδίον δυσικά	πς'	ριε'	ρξε'
Περὶ τοῦ χρίσματος καὶ ἀλείμματος	πζ'		ρξζ'
Διατί βαπτίζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος	πη'	ρις'	ρξη'
Περὶ τὰ σταυρώματα τί δηλοῦσι	πθ'	ρις'	ρξθ'
Περὶ τῆς κουράς τοῦ παιδίου	ι'		ρο'
Περὶ τὰ νέα φορέματα ὁποῦ φορῆναι τὸ παιδί μετὰ τὸ βάπτισμα	ια'		ροα'
Περὶ τῶν βαπτιζομένων, ὅτι νὰ χρειοῦν αὐτοὺς τὸ ἅγιον καὶ μέγα μῦρον	ιβ'	ριη'	ροβ'
Περὶ τῆς κολυμβήθρας τί εἰκονίζει	ιγ'		ρογ'
Περὶ παιδίου ἂν εὐρίσκειται εἰς νὰ ἀποθάνῃ καὶ ὁ ἱερεὺς βαπτίσῃ αὐτὸ καὶ δὲν ἔφθασε νὰ εἰπῇ τοὺς ἀφορισμοὺς οὐδὲ τὰς εὐχάς	ιδ'	ρκ'	ροε'
Ὅτι εἰς πόσας ἡμέρας ναβαπτίζουσιν τὸ νήπιον	ιε'		
Περὶ ἱερέων τῶν βαπτίζοντων παιδί τῶν ἀγαρηνῶν, ἢ δεχθῶν αὐτοὺς διαναδόχους ἢ λάβουν θυσία αἰρετικοῦ	ις'	ρκα'	ρος'
Ὅτι ἐξ ἀνάγκης βαπτίζει καὶ κοσμικὸς	ιζ'	ρκβ'	ροζ'
Περὶ τῶν τελευτώντων νηπίων τῶν χριστιανῶν τῶν ἀβαπτίστων ποῦ ἀπέρχονται	ιη'		ροη'
Περὶ ἱερέως ὅτι νὰ μὴ δὲν βαπτίζει μέσα εἰς ὀσπήτιον	ιθ'	ρκς'	ροπβ'
Περὶ παιδίου βρέφους ἂν ἀποθάνῃ ἀβάπτιστον ἀπὸ ἀμελείας τοῦ ἱερέως ἢ τῶν γονέων	ρ'		ροπγ'
Περὶ ἀσθενοῦς ἂν ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ μεταδοθῇ, ἢ ἐξαμελείας αὐτοῦ, ἢ ἄλλοι	ρα'		
Περὶ τοῦ ἔχοντος ἔχθραν μετὰ τινος, νὰ μὴ δεχθῆς τὰ πρόσφορα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὔτε νὰ τὸν ἐμεταλάβῃς	ρβ'	ρλς'	ροπδ'
Περὶ τοῦ θέλοντος ὅτι νὰ μεταλάβῃ, ὅτι νὰ μὴ δὲν συνεννοηθῇ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ποῖας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος νὰ φυλάσσει	ργ'	ρλζ'	
Ἐὰν ὄνειρασθῇ τινὰς λαϊκὸς τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ μεταλάβῃ	ρδ'		
Περὶ κοσμικοῦ ὁποῦ νὰ ξεράσῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ μεταλάβῃ	ρε'		
Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ λειτουργῇ, καὶ χυθοῦν τὰ ἅγια	ρς'	ρλγ'	ροια'
Περὶ τῶν ἀφανισθέντων τιμίων δώρων, μὴ δυναμένων φαγοθῆναι	ρζ'	ρλδ'	ροιβ'
Περὶ ἱερέως ὅτι νὰ ἔχῃ χονευτήριον εἰς τὸ βῆμα	ρη'		ροιγ'
Περὶ λαϊκῶν ἵνα μὴ εἰσέρχονται εἰς τὸ βῆμα	ρθ'		
Περὶ ἱερέως ἂν λειτουργήσῃ καὶ πῆσῃ ὁ ἀστήρ	ρι'	ρλγ'	ροιε'
Περὶ τὸ τί εἶναι αἱ μερίδες καὶ ἂν ἔναι εὐλογον νὰ προσφέρονται διὰ γυναῖκες ὁποῦ νὰ ἔχουν ἄνδρας, ἢ αἰρετικούς ἢ ἀσεβεῖς	ρια'	ρλ'	ροις'
Περὶ τοῦ ἀντιδώρου διατί νὰ λαμβάνουσιν αὐτὸ οἱ χριστιανοί, καὶ περὶ τῆς ἡμέρας ὁποῦ εὐρίσκειται σαρκικῶς μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἂν ἐπέρνουν ἀντίδωρον ἢ ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας	ριβ'	ρλε'	ροιδ'
Περὶ λαϊκῶν ὁποῦ δὲν καρτεροῦν ἕως τέλους νὰ τελειωθῇ ἡ ἀκολουθία	ριγ'		
Περὶ τῶν θεῶν λειτουργειῶν ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀποθαμένους εἶναι ὠφέλειά καὶ ἀφεσις ἁμαρτιῶν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ζωντανούς	ριδ'	ρκη'	ροιε'
Περὶ τὰ σαραντάρια ὁποῦ δίδουν διὰ τοὺς ζωντανούς καὶ ἀποθαμένους ὅτι λυτρῶνουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν κόλασιν	ριε'	ρκθ'	ροισ'
Ἀκούσατε καὶ διὰ τὰ σαραντάρια ὁποῦ γίνονται διὰ τοὺς ἀποθαμένους	ρις'		
Περὶ τοῦ πατριάρχου ὅτε ἔναι εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ εἰς τί ἔναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ φροντίδα	ρις'	ε'	ρζ'
Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἶναι εἰς τύπον τῶν ἐβδομήκοντα ἀποστόλων, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τῶν ἰβ'	ριη'	ξγ'	ρξ'
Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων ἐν ᾧ καὶ περὶ μνηστείας καὶ ὅτι ἡ μνηστεία ἔναι μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων	ριθ'	ρλη'	ροισ'
Περὶ μνηστείας ὅτι ἔναι τὸ ἀρσενικὸν χρονῶν ἰδ' καὶ τὸ θηλυκὸν ἰθ'	ρκ'	ρλθ'	ροις'
Ὅτι μία γυναῖκα ἔλαβεν εὐχὴν μνηστείας, μετὰ τινος Ἰωάννου καὶ ἐζήτησεν διὰ τὸ εἶναι ἄνηβη, νὰ χωρισθῇ ἐξ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπάρῃ τὸν δευτέρου ἐξ ἀδελφον	ρκα'	ροια'	ροιη'
Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἀποθάνῃ ἢ μνησθῇ αὐτοῦ καὶ ἂν ἦτον ἢ μνηστεία ἀνυπόστατος, ἢ γονεῖς ἔξω τοῦ νόμου	ρκβ'	ροιβ'	ροιθ'

Περί μνηστείας ὅπου νὰ δωθοῦν καὶ μετανοήσῃ τὸ ἓνα μέρος· καὶ ἐὰν τελευτήσῃ τινὰς ἐκ τούτων μνηστευσαμένους· ἢ γένη καλόγηρος	ρκγ'	ρμγ'	σ'
Περί φιλήματος μνηστήρων	ρκδ'	»	σα'
Ὅτι ἐὰν γίνεταί εὐχὴν μνηστείας πρὶν νὰ ἔλθῃ τὸ ἀνδρόγυνον εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν	ρκε'	ρμδ'	
Ἐὰν ἐπέρῃ αὐτὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἀραβωνιαστικὴν ἀναποθάνῃ	ρκς'	ρμ'	
Ἀπὸ πόσας αἰτίας χωρίζουν τοὺς μεμνηστευμένους, ἤγουν τοὺς ἀραβωνιασμένους	ρκζ'	ρμε'	σβ'
Διαίρεσις συγγενείας	ρκη'	ρμζ'	σδ'
Περί τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας	ρκθ'	»	»
Περί τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ ὅπως νὰ μὴδὲν γίνεταί	ρλα'	ρμη'	σε'
Περί τοῦ ἐξ ὀγδόου βαθμοῦ· καὶ εἰς πόσους βαθμοὺς γίνονται τὰ συνοικέσια· καὶ εἰς πόσους δὲν γίνονται	ρלב'	»	ςς'
Περί τῶν ἐξ ἀγγιστείας· ἀγγιστεία λέγεται συγγένεια ἀπὸ συμπεθεριῶν	ρλγ'	ρμθ'	ςζ'
Περί τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ὅτι εἰς τρία λέγεται καὶ χωρίζεται· καὶ ποῖοι γάμοι γίνον- ται· καὶ ποῖοι δὲν γίνονται	ρλδ'	ρν'	ση'
Περί τριγενείας	ρλε'	»	σθ'
Περί υἰοθεσίας, ἤγουν, παιδι ξένον ὅπου πέρῃ τινὰς καὶ κάμνῃ τὸ παιδί του μετὰ ἱερῶν εὐχῶν· καὶ εἰς πόσους βαθμοὺς ἐμποδίζεται καὶ εἰς πόσους δὲν ἐμπο- δίζεται εἰς ὑπανδρίαν	ρλς'	ρνα'	σί'
Περί τοῦ ἁγίου βαπτίσματος	ρλζ'	»	σιά'
Περί δύο παιδιῶν ὅπου νὰ δεχθῇ τινὰς ἀπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐὰν ἔρχον εἰς γάμον	ρλη'	ρνβ'	
Ὅτι ἢ συγγένεια τοῦ ἁγίου βαπτίσματος	ρλθ'	»	
Περί ἐλευθερωμένου σκλάβου ὅτι δὲν ἐπέρῃ τὴν κυρά του	ρμ'	ρνγ'	
Περί ἐπιτρόπου ὅπου δὲν ἐπέρῃ τὴν ὀρφανήν	ρμα'	»	
Περί ὑποχειρίων· ὅτι δὲν ἐπέρνουν τὰς γυναῖκας τῶν ἀφεντῶν αὐτῶν	ρμβ'	»	
Περί σκηναίων, ὅτι δὲν ἐπέρνουν συγγλητικῶν θυγατέρα	ρμγ'	»	
Περί τοῦ πορνεύσαντος μετὰ τινος γυναικὸς, ὅτι τὴν μητροειάτης δὲν παίρνει	ρμδ'	ρנד'	
Ἰδοὺ καὶ τὰ τῶν γάμων σχέδια κτλ.	ρμε'	ρνε'	
Περί πρώτου γάμου· καὶ τί ἐστὶ γάμος καὶ περὶ ἐνόμιμον γάμων	ρμς'	ρνζ'	φογ'
Περί φιλῶν συμφωνιῶν τῶν γενομένων εἰς γάμων, μὴ γενομένης ἱερολογίας	ρμζ'	ρνη'	φογ'
Περί πῶς καλεῖται ὁ πρῶτος γάμος, ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος	ρμη'	ρνθ'	φοδ'
Εἰδησις διαλαμβάνουσα τὸν τόμον τῆς ἐνώσεως περὶ τριγῶμων ἐγένετο ἐν τῷ ἕξα- κιχλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀγδῶ ἔτει	ρμθ'		φοε'
Περί διαφορᾶς παιδείων, ποῖα λέγονται γνήσια, ποῖα φυσικά, ποῖα νόθα, καὶ ποῖα σκότια. Ματθαίου	ρν'	ρξ'	φοζ'
Περί παρανόμου γάμου καὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ	ρνα'	ρξά'	φοή'
Περί τοῦ ἔχοντος παλακίδα. Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου	ρνβ'	»	φοθ'
Περί ἀδελφοποιίας, ὅπως νὰ μὴδὲν γίνεταί	ργγ'	ρξβ'	
Περί τοῦ χωρισθέντος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐξ αἰτίας ἄλλης γυναικὸς	ρנד'	ρπς'	σλδ'
Κατάκρισις ἐντεθήσα εἰς τοὺς χωρίζοντας τὰ ἀνδρόγυνα χωρὶς αἰτίας εὐλόγους	ρνε'	ρξγ'	
Ὅτι ὁ ἀνὴρ πέμπτει ρεπούδιον τῇ γυναικί, καὶ τὴν προῖκαν τῆς κερδαίνει διὰ τὰς κάτωθεν αἰτίας	ρνζ'	ρξδ'	σκ'
Περί λύσεως γάμου καὶ αἱ αἰτίαι τῆς γυναικὸς			
Αἱ αἰτίαι τοῦ ἀνδρὸς ὅπουτον ἐχωρίζεται ἢ γυναῖκα του· καὶ ἐπέρῃ τὴν προῖκαν αὐτῆς, καὶ τὰ δωρήματα ὅπου τῆς ἔδωκε εἰς τοὺς γάμους	ρνη'	ρξε'	σκα'
Λύσις γάμου ἀζημίω ὅταν ὁ ἀνδρας δὲν εὐρεθῇ σαρκικῶς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ	ρνθ'	ρξς'	σκβ'
Λύσις γάμου ὅταν ὁ ἀνδρας δὲν εὐρῇ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρθένον	ρξ'	ρξζ'	σκγ'
Λύσις γάμου ὅταν θέλῃ νὰ γένη τινὰς καλόγηρος	ρξα'	ρξη'	
Περί γυναικὸς ἐὰν δήρησῃ τὸν ἀνδρα αὐτῆς	ρξβ'	ρξθ'	σκδ'
Περί ἀνδρὸς ἐὰν ληστεύῃ· ἢ κλέψῃ ἀπὸ ἐκκλησίαν χωρίζεται αὐτὸν ἢ γυναῖκα του	ρξγ'	ρσ'	σκε'
Περί αἰχμαλώτου, ἢ ἀνδρὸς, ἢ γυναικὸς ὅτι χωρίζεται	ρξδ'	ρσα'	σκς'
Περί λοβοῦ, ἢ ἀνδρὸς, ἢ γυναικὸς ὅτι χωρίζεται	ρξε'	ρσδ'	
Περί συγγενείας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὅτι χωρίζεται	ρξς'	ρσε'	
Περί συγγενείας τῆς υἰοθεσίας ὅτι χωρίζεται	ρξζ'	ρσς'	σλγ'
Περί τετραγαμίας ὅτι νὰ χωρίζεται	ρξη'	ρση'	
Περί ἀνήθου γάμου ὅτι νὰ χωρίζεται	ρξθ'	ρσθ'	
Περί ἀνδρόγυνου ὅπου νὰ εἶναι τὸ ἓνα πρόσωπον αἰρετικόν, νὰ χωρίζεται	ρσ'	ρπα'	
Περί ἀνδρὸς ὅπου νὰ ἔχῃ γυναῖκα δαιμονισμένη, καὶ θέλει νὰ τὴν ἐχωρί(ση)	ρσα'	ρπβ'	σλα

Περὶ τοῦ πάθους τῶν σεληνιαζομένων ὅτι ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἔρχεται καὶ ἐξ αὐτοῦ πάσχουν· καὶ πῶς κρίνεται σήμερον εἰς Μεγάλη Ἐκκλησία	ροβ'	ρηγ'	σλβ'
Ἐάν μισέσῃ τινὰς ἄν(θρωπ)ος καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἐκεῖ νὰ λάβῃ παλακίδα	ρογ'	ρηδ'	σκδ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου νὰ μισέσῃ ὁ ἄνδρας τῆς, ἢ γένη σκλάβος, ἢ ὑπάγει εἰς ἔστρατιά καὶ γένη ἀφανεῖς, καὶ αὐτὴ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ	ροδ'	ρηε'	σλζ'
Περὶ τοῦ συνευρεθέντος μετὰ τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ	ροε'	ρηζ'	
Περὶ μοιχείας, ἀποστόλων	ρος'	ρηη'	
Περὶ ἀνδρὸς ἐάν σκοτώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ	ροζ'	ρηθ'	ρηγ'
Περὶ ἀνδρὸς, ἢ γυναικὸς ἐάν φονεύσῃ τὸ κορμῆτον θεληματικῶς	ρηη'	ρζ'	
Περὶ πόσα θανάσιμα ἁμαρτήματα εἶναι	ροθ'	ρηι'	
Περὶ γυναικὸς παρθένου ἐάν βιάσῃ καὶ φθεῖρῃ αὐτὴν τινὰς ἄν(θρωπ)ος	ρπ'	ρηια'	
Περὶ παιδοφθορίας θηλυκοῦ	ρπα'	ρηιβ'	
Περὶ καλογραίας ἐάν δυναστευθῇ, ἢ κοπέλα παρὰ τοῦ ἀθηνόστῃς	ρπβ'	ρηιγ'	ρξδ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεῦσαι καὶ θέλει νὰ ὑπανδρευθῇ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ	ρπγ'	σλε'	ρηιδ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεύσῃ καὶ ὑπανδρευθῇ· ὅτι δὲν ἐπέρῃ ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, εἰμὴ ἐκ τῶν παιδίων ἀναποθάνουν	ρπδ'	ρηιε'	σλζ'
Περὶ γυναικὸς ὅπου ναχηρεύσῃ καὶ δὲν ὑπανδρευθῇ, τί πέρῃ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς τῆς· ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας ἂν δὲν ὑπανδρευθῇ	ρπε'	ρηιζ'	σλζ'
Περὶ προικὸς τετιμημένης καὶ ἀδιατιμητοῦ	ρπς'	ρηιη'	σλη'
Ὅτι ἢ γυναῖκα προτιμᾶται παντὸς δανηστοῦ	ρπζ'	ρηιθ'	σλθ'
Περὶ ἀνδρὸς ὅπου νὰ κάμῃ ἔξοδον εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς γυναικὸς καὶ εἰς τὸν θάνατον	ρπη'	σ'	σμη'
Περὶ προτιμήσεως προικὸς πρώτης καὶ δευτέρας	ρπθ'	σα'	σμά'
Περὶ ἐξωπροίκων: Κωνσταντίνου Λέοντος καὶ Βασιλείου	ρηι'		
Περὶ συμφώνου ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς	ρηια'	σβ'	σμβ'
Περὶ δωρεῶν μετὰ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς	ρηιβ'		
Περὶ προγαμιαίων δωρεῶν	ρηιγ'	σγ'	σμγ'
Περὶ δωρεῶν καὶ χαλασμοῦ δωρεᾶς	ρηιδ'	σδ'	σμηδ'
Περὶ γυναικὸς ἐάν σέβῃ ἐγγυήτρια	ρηιε'		
Περὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐάν χηρεύσουν, καὶ ἀφήσων παιδὶν καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθάνῃ καὶ τὸ παιδί, ἢ καὶ ἐάν δὲν κάμουν, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας· ἢ ἢ γυναῖκα χωρὶς παιδί, πῶς νὰ ἡμρασθῶν ταροῦχα αὐτῶν	ρηιζ'	σε'	σμε'
Περὶ προτιμήσεως κληρονομίας	ρηιζ'	σες'	σμες'
Περὶ πάππου ἀνάποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ υἱὸν καὶ ἐγγόνους πῶς κληρονομοῦν	ρηιη'		
Περὶ ἐκείνου ὅπου νὰ ἀποθάνῃ χωρὶς διαθήκη· ἢ ἄνδρας, ἢ γυναῖκα, καὶ δὲν ἔχει παιδία μόνον γοεῖς, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς· ποῖοι κληρονομοῦν	ρηιθ'	σεζ'	σμεζ'
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος ὅπου νὰ ἔχει ἀδελφὸν ἀπὸ δύο μ(ητέ)ρες καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἀδελθοῦ τοῦ παιδία, ὅπου νὰ εἶναι μὲ τὸν π(ατέ)ρα τους ἀπὸ ἓναν πατέρα, καὶ μίαν μητέρα, ποῖοι κληρονομοῦν αὐτόν	σ'	ση'	σμη'
Περὶ τοῦ ἀποθανόντος, ἐάν δὲν ἔχει ἀδελφούς, ἢ ἀνεψιὸς ποῖοι κληρονομοῦν	σα'	σθ'	
Περὶ κληρονομίας θετῶν υἱῶν καὶ φυσικῶν	σβ'		
Περὶ συνεισφορᾶς ἢ γουν ἐδωκεν ὁ π(α)τήρ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ προῖκα καὶ ἔκαμεν νὰ μὴδὲν ἐπάρῃ πλέον ἀποταπράγματατου	σγ'	σι'	σμηθ'
Ἐτι περὶ συνεισφορᾶς υἱῶν, ἢ θυγατρῶν ὅπου ἔλαβον ἐκ τῶν π(ατέ)ρα αὐτῶν, τὸ μερικὸν αὐτῶν, καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ πάλιν θέλουν νὰ ἐπάρουν	σδ'	σιβ'	σνα'
Περὶ ἐκείνου ὅπου θέλει νὰ λάβῃ κληρονομία, ἕως πόσους χρόνους νὰ ἀκούεται	σε'	σιγ'	σνβ'
Περὶ ἕως πόσους χρόνους ζητεῖτε τὸ χρέος	σεζ'		
Αἱ αἰτίαι ὅπου κάμνουν οἱ γοεῖς τὰ παιδία αὐτῶν ἀπόκληρα ἀπὸ τὰ	σεζ'	σις'	σνγ'
Περὶ υἱοῦ ἐάν ὑπανδρευθῇ χωρὶς ἢν βολὴν τῷ π(α)τ(ε)ρὶ του	ση'		
Περὶ διαθήκης καὶ εἰς πόσους χρόνους ἔχει ἀδειαν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν νὰ κάμουν διαθήκην, καὶ		σιζ'	σνδ'
Περὶ ἀδελφῶν ἐάν ἔχουν ταροῦχα αὐτῶν ἀμοίραστα	σθ'		σνε'
Περὶ διαθήκης ὑπεξουσίῳ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων	σι'	σιη'	σνζ'
Περὶ λεγάτου, τοῦ Ἀρμενοπούλου	σια'		σνη'
Περὶ ἐπιτρόπου, τοῦ Ἀρμενοπούλου	σιβ'	σιθ'	σνθ'
Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἀνήθων καὶ τῶν ἀφηλικῶν	σιγ'		

Περί παρακαταθήκης	σιδ'	σκ'	σεξ'
Περί συμφώνων τοῦ αὐτοῦ ἁρμενοπούλου	σιε'	σκα'	σεξβ'
Περί ὄρκου Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων	σις'	σκγ'	σεξγ'
Περί πῶς νὰ δώσης τοῦ ἔβραίου ὄρκον νὰ κάμη	σιζ'		
Περί ἐκεῖνου ὁποῦ ἀγωγιάση ἄλογον καὶ τὸ φορτώση βαρεὰ	σιη'	σκς'	σεξς'
Περί ἀκαθάρτου ὁποῦ νὰ πέση εἰς πηγάδι, ἢ εἰς ἄλλον ἀγγεῖον	σιθ'		
Περί τῆς νηστείας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, καὶ πάσης τετραδος καὶ Γ'	σκ'		τιη'
Περί τῆς τοῦ αὐγούστου νηστείας τῆς κυρίας ἡμῶν τῆς ἁγίας Θεοτόκου	σκα'		
Περί τῶν τριῶν ἑορτῶν, τῆς ἀκαθίστου, τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τῆς γονυκλισίας ὁποῖος ὑπάγη ἀπαρχῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν	σκβ'		
Περί τοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἔβραίου πῶς ἤλθαν εἰς ὁμίλιαν περὶ τοῦ σταυροῦ	σκγ'		
Περί ἀγγέλων ἐὰν ἐβλέπουν τὸν Θεόν, καὶ πῶς νοοῦν τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τὸ κάμουν	σκδ'		
Περί τῶν τεσσάρων στοιχείων ὁποῦ ἐγένη ὁ ἄνθρωπος	σκε'		σο'
Περί τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν ποίῳ μέρει τοῦ σώματος εὐρίσκεται	σκς'		σοσ'
Περί τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς, Γρηγορίου νύσσης	σκζ'		
Περί τοῦ λογικοῦ	σκη'		
Περί ἐπιθυμητικοῦ	σκθ'		
Περί τοῦ θυμηκοῦ	σλ'		
Περί ψυχῆς ἀνθρώπου δικαίου ὅταν ἀποθάνη ποῦ ἠπηγένη	σλα'		
Περί τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν ποῦ εὐρίσκονται τὴν σήμερον	σלב'	ρλβ'	ρπθ'
Περί ἐλεημοσύνας τί ἀγαθὰ λαμβάνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμουν αὐτάς	σλγ'		
Περί φαλκιδίου	σλδ'	σιδ'	
Περί μισοτεκνίας, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ	σλε'		
Περί κωδικέλου. Τοῦ Ἁρμενοπούλου	σλς'	σιζ'	σνς
Περί παιδῶν ἵνα τρέφωσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν	σλζ'	σκδ'	σεξδ'
Περί τοῦ λαβόντος βοῖδιον, εἰς ἐργασίαν καὶ ψοφήσει	σλη'		
Περί τοῦ λαβόντος ἀμπέλιον, ἢ χωράφιον μισιακόν	σλθ'	σκζ'	σεξς'
Περί τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος	σμ'	σκη'	
Περί τοῦ ποῖα ἡμέραι λέγονται καλάνδαι, νόναι καὶ εἰδοί	σμα'		
Περί τοῦ χρόνου πόσας ἐβδομάδας, καὶ ἡμέρας ἔχει	σμβ'		
Περί τῶν πέντε ἐβδομάδων τοῦ χρόνου εἰς τὰς ὁποίας γίνεται κατάλυσις βρωμάτων, ἤγουν τῶν φαίτων, καὶ ποῖσι εἶναι αὐταί	σμγ'		
Περί τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ὅτι δὲν γίνεται γάμος	σμδ'	ρνς'	
Περί μοναχῶν ὅτι νὰ νηστεύουν καὶ τὰς δευτέρας	σμε'		
Περί γοναϊκῶς ἐὰν γεννήσῃ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ	σμς'		
Περί τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐὰν τύχῃ τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδα, ἂν εἶναι καὶ τρώγουν ὀψάρια. Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως	σμς'		
Περί τοῦ κατευθυνθῆτο, ὅτι δὲν λέγεται τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ	σμη'		
"Οτι ἀπὸ τῆς διακαινησίμου ἄχρι τῆς πενηκοστῆς τετράδα καὶ Παρασκευῇ τρώγομεν ὀψάρια, καὶ ἔλαιον			
Περί τῆς νηστείας τῶν Χ(ριστο)υγενῶν, καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων	σν'		τκα'
Περί τῆς ἁγίας Θεοτόκου πόσους χρόνους ἐξησεν ἐν τῷ κόσμῳ	σνα'		
Περί τῆς νηστείας τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ	σνβ'		
Περί πότε καὶ ποῦ καταλύεται ἡ νηστεία τῆς τετάρτης καὶ παρασκευῆς	σνγ'		
Πότε ὀφείλουσιν οἱ χριστιανοὶ μεταλαμβάνειν	σνδ'		
Περί τῶν ὀνομάτων τῶν θείων διδασκάλων καὶ βασιλέων τῶν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ τοῦ βουλομένου ἰδεῖν αὐτά	σνε'		σος
Περί τοῦ θείου Πάσχα ἕως πότε ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει	σνς'	σκη'	σση'
Περί τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων πόσαι ἡμέραι εἶναι	σνζ'		σσηθ
Πόθεν εὐλόπομεν τινὲς δικαίους ἀνθρώπους καὶ κρίνονται ψυχομαχοῦντες πολλὰς ἡμέρας καὶ πολλοὺς ἀμαρτωλοὺς εἰρηνικῶς καὶ ἀτα(ρά)χως ἐν τῷ ἅμα ἀποθαίνου. τοῦ ἀββᾶ Ἀναστασίου τοῦ ὄρους Σινᾶ	σνη'		σοδ'
Περί ὁραμάτων ποῖα εἶναι ἀληθινά, καὶ ποῖα δὲν εἶναι	σνθ'		σοε'
Περί πόσα ὄρη μεγάλα εἶναι καὶ ποῖα τὰ ὀνόματα αὐτῶν	οξ'		
"Οτι ἐπὶ τὰ ἡλικίας ἔχει ὁ ἄνθρωπος, καὶ ποῖα εἶναι καὶ πῶς καλοῦνται	οξα'		
Ἐὰν τινὰς ληστής νὰ κάμη ἐκστὸν φόνους καὶ νὰ τὸν ποιᾶσουν νὰ κόψουν τὴν κεφαλὴν του· τί λέγομεν δι' αὐτοῦ τάχα νὰ ἐλευθερώθῃ;	οξβ'		

Διατί ὁ Θεὸς πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς γῆς, οὐκ ἔπλασε καὶ τὴν γυναῖκα· ἀλλ' ἐκ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔκαμεν αὐτήν	σεγ'		
Περὶ πόσον ἦτον τὸ διάστημα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὅταν ἐπέρασαν οἱ ἔβραῖοι	σεδ'		
Περὶ τοῦ διαβόλου ἐὰν εἶναι προγνώστης	σεε'		
Περὶ ποῖον λόγον ἀπὸ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην φοβοῦνται οἱ δαίμονες	σεζ'		
Περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ποίῳ ἔτη, καὶ μηνί, καὶ ὥρᾳ ἐσταυρώθη	σεζ'	σοβ'	
Περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν φορεμάτων ὅπου ἐνδύεται εἰς τὴν λειτουργίαν τί δηλοῦσιν ἓνα καὶ ἓνα	σεη'	με'	οβ'
Διατί λέγεται θεοφόρος ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τί δηλοῖ τὸ μανδίον αὐτοῦ· τὰ πόματα, οἱ ποταμοὶ καὶ τὸ καπάσιον	σεθ'	μζ'	ογ'
Περὶ τί δηλοῖ ἡ κορὰ ὅπου κουρεύεται ὁ ἀρχιερεὺς ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν	σο'	»	οδ'
Περὶ τοῦ Ἰησοῦς Χριστοῦ ὄνομα ὅπου εἶναι σημειωμένον ἐν τῷ ἁγίῳ σώματι τοῦ ἀρχιερέως	σοα'	μζ'	οε'
Περὶ τῶν θείων δακτύλων τῶν ἀρχιερατικῶν ὅπου εἶναι ἐνωμένοι ὅταν εὐλογεῖ τὸν φιλόχριστον λαὸν τοῦ Κυρίου	σοβ'		
Περὶ τί εἰκονίζει ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν εὐλογεῖ μετὰ δύο αὐτοῦ χεῖρας	σογ'	»	ος'
Περὶ τῆς σφραγίδος τοῦ ιερέως ὅπου ἔχει εἰς τὴν κορυφῇ τί δηλοῖ	σοδ'	νγ'	
Περὶ τῆς ιερατικῆς στολῆς τοῦ ιερέως τί δηλοῖ	σοε'		
Περὶ ἔβραίου ὅπου νὰ βαπτισθῇ ὅτι γίνεται ιερεὺς	σος'	ξθ'	
Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ιερωθῇ ὅτι νὰ ἐξετάζηται, καὶ ἐὰν ἤξεύρη καὶ γράμματα	σος'		
Μέρος ἀπὸ ἐνὸς γράμματος	σοη'	ρνβ'	
Περὶ σκηνηκῶν ὅτι δὲν πέρνουσιν συγκλητικῶν θυγατέρα	σοθ'		
Περὶ ἁγίων εἰκόνων ὅπου νὰ εἶναι πολλὰ χαλασμέναις τί νὰ γένη εἰς αὐταῖς, ἐκ τοῦ Πατερικοῦ θαυμαστόν	σπ'		
Περὶ τοῦ λέγοντος ὅτι μετὰ τὸν θάνατον συγκόνηται τὸ ἀποθαμένον σῶμα καὶ πνίγει ἀνθρώπους· καὶ τοῦτο ἐβλέπουσιν ἐνοράματι, καὶ καίουσιν τὸ σῶμα ἐκεῖνο διὰ νὰ μὴν ἀπολέση καὶ ἄλλους ἀνθρώπους	σπα'		
Περὶ ἐκκλησίας καὶ τί εἶναι ἡ ἐκκλησία· γερμανοῦ Κων	σπβ'	ρς'	
Περὶ ὅτι κεκλεισμένοι εἶναι οἱ οὐρανοὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅπουδὲν ἔχει βάπτισμα, καὶ ὡσὰν βαπτισθῇ ἀνοίγονται	σπγ'	ρκγ'	
Περὶ ἐκεῖνον ὅπου ἔδραμεν ὀλοψύχως εἰς τὴν ἐξομολόγησιν πῶς ἐσυγχωρήθη παρὰ Θεοῦ· ἐκ τοῦ Πατερικοῦ ὠραῖον καὶ θαυμαστόν	σπδ'		
Περὶ τί δηλοῖ τῶν ιερωμένων καὶ μοναχῶν ὅπου λέγουσιν μετάνοια	σπε'		
Ὅτι πρέπει εἶναι καὶ ιερωμένοι καὶ λαϊκοὶ νὰ μετανοοῦν	σπε'		
Περὶ τοῦ μανασσῆ ὅτι διὰ νὰ μετανοήσῃ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐσυγχώρησεν αὐτὸν ὁ Θεός	σπζ'		
Περὶ πνευματικῶν ὅπου νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἐξαγορευόντος	σπη'		
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἁγίας Σιών	σπθ'		
Πόσα τάγματα καὶ πόσαι οὐσίαι ἀγγέλων εἶναι	σι'		
Περὶ τῆς Κυριακῆς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, ἵνα μὴν τρώγουσιν κρέας	σια'		
Ὅτι ὁ χρόνος εἰς τέσσαρα διαιρεῖται	σιβ'		
Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διατί ἦλθεν ὠρα τρίτη, καὶ διατί ὡσπερ γλῶσσαι καὶ ὡς πῦρ	σιγ'		
Περὶ τοῦ θαύματος τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου τί ἐσιμείονεν	σιδ'		
Περὶ δένδρων ἐὰν φυτευθοῦν εἰς τόπον ἀμοίραστον	σιε'		
Περὶ τοῦ ποιούντος ἔξοδον εἰς ξένον πρᾶγμα	σις'		
Περὶ ὑδάτων κεφάλαιον	σιζ'		
Περὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν τὴν ιερωσύνην	σιη'	ξθ'	
Πότε ἀργοῦσι τὰ μνημόσυνα	σιθ'		
Παρένεσις πατρὸς πρὸς υἱόν	τ'		
Περὶ ποῦ ἐγράφησαν τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, καὶ τίνος ἀντίτυπα ἐγένοντο· Ματθαίου ᾧ εὐαγγέλιον	τα'		
Περὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πόσους χρόνους ἔζησεν καθένας εἰς τὸν θρόνον	τβ'		
Τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ὀφρέκρια, ἤτοι τῶν μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων	τγ'		
Περὶ τοῦ πῶς γράφει τὴν μαρτυρίαν ὁ πνευματικὸς τοῦ μέλλοντος ιερωθῆναι	τδ'	χογ'	
Περὶ τοῦ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς συστατικὸν γράμμα ἱερέως	τε'	χοδ'	
Περὶ τοῦ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ἀπολυτικὸν γράμμα τοῦ θέλοντος ἀποδημῆσαι ἱερέως	τς'		

Περὶ τοῦ μεγάλου μηνύματος ὅπερ δίδωσι τῷ ὑποψηφίῳ, καὶ τὴν εὐχαριστείαν ἣν ποιεῖ αὐτός	τζ'	
Περὶ πῶς γράφωσι τὴν πράξιν τοῦ ἐπισκόπου	τη'	
Ἐνταλτήριον γράμμα ὅπερ γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς ὅταν ποιοῦν πνευματικόν	τθ'	χοβ'
Γράμμα συγχωρητικόν ὅπερ γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἐξομολογουμένων	τι	
Περὶ πῶς ποιῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ σταυροπηγίῳ	τια'	χος'
Περὶ πῶς γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς ἀντιμίσιον	τιβ'	χοζ'
Ὅπως γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς γράμμα εὐεργητικόν ὅδαν δίδωσι σταυρὸν ὀφφίκιον ἐπιγονάτιον	τιγ'	
Περὶ πῶς γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς τὰ γράμματα ἅπερ δίδωσι τῶν ἀπερχομένων εἰς ταξίδιον διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης ὅταν ὁ τόπος ἐκεῖνος ὑπὲρ ὑγιᾶς, ἦταν	τιδ'	
Τὸ παρὸν γράμμα ἐστὶν τῶν ἀποδηματῶν διὰ θαλάσσης	τιε'	
Γράμμα ὅπερ γράφουν οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας μοναστηρίου ὁποῦ νὰ εἶναι χαλασμένον καὶ θέλουν νὰ τὸ ἀνακαινίσουν	τις'	χοη'
Γράμμα ὅπερ γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας αἰχμα(λώτου)	τιζ'	χοθ'
Περὶ πῶς γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς περὶ ζητείας ὁποῦ νὰ συκο(φαντηθῆ ἀδίκως)	τιη'	
Διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὅτι μοιχεύεται καὶ δὲν τῆς τὸ ἀποδείξει καὶ θέλῃ ἢ γυναῖκα ὅτι νὰ χωρισθῆ ἐξ αὐτοῦ	τιθ'	χπ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν μοιχεύεται ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρός, καὶ τῆς τὸ ἀποδείξει	τκ'	χπα'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας οὐ δύναται εὐρεθῆναι μετὰ τῆς γυναίκος αὐτοῦ	τκα'	χπβ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας μισούσῃ καὶ περάσουν χρόνοι πέντε καὶ δὲν μάθῃ ἢ γυναῖκα αὐτοῦ δι' αὐτὸν ὅτι ζῆ, καὶ θέλει νὰ υπανδρευθῆ	τκβ'	χπγ'
Ἐτερον διαζύγιον ὅταν δαιμονίζεται ὁ ἄνδρας ἢ ἡ γυναῖκα καὶ θέλει νὰ χωρισθῆ	τκγ'	χπδ'
Περὶ πῶς γράφεται τῆς νύμφης τὸ προικοσύμφωνον	τκδ'	
Περὶ τί δηλοῖ τοῦ πάπα ὄνομα	τκε'	
Περὶ τῆς μήτρας ὁποῦ φοροῦν οἱ ἀρχιερεῖς	τκς'	
Περὶ πῶς ἔκαμναν τὸ πολαιὸν καιρὸν τὸν βασιλεῖα	τκζ'	
Περὶ θανατικῶν ὁποῦ νὰ εἶναι εἰς ἓνα τόπον καὶ ἂν δύναται νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον ἂν εἶναι καὶ φύγη	τκη'	
Περὶ γονορροίας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου καὶ εὐχὴ συγχωρητικὴ	τκθ'	
Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πρώτης συνόδου	τλ'	χμς'
Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς δευτέρας	τλα'	»
» » » » τρίτης	τלב'	»
» » » » τετάρτης	τλγ'	»
» » » » ε'	τλδ'	»
Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου	τλε'	»
» » » » πενθέκτης	τλς'	»
» » » » ἑβδόμης	τλη'	»
Τάξις πρωκαθηδρίας τῶν ὀσιωτάτων πατριαρχῶν	τλθ'	χν'
Ἡ γενομένη διατύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξεις οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκοιμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως	τμ'	
Αἱ ἀρχιεπίσκοποι	τμα'	
Περὶ ποιοὶ ἀποτοῦς μητροπολίτας ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκόπους	τμβ'	χνα'
Περὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὁποῦ ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ἐγένοντο μητροπολίται καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων ὁποῦ ἐγιναν ἀρχιεπίσκοποι	τμγ'	
Περὶ τῶν μητροπολιτῶν ποιοὶ λέγονται ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι, ποιοὶ δὲ ὑπέρτιμοι μόνον	τμδ'	χνβ'
Περὶ πῶς γράφωσι οἱ μητροπολίται τῷ κοινῷ δεσπότη τῷ οἰκουμενικῷ	τμε'	χνε'
Περὶ πῶς γράφωσι οἱ μητροπολίται τῷ Ἀλεξανδρείας	τμς'	χνς'
» » » » » Ἀντιχείας	τμζ'	χνζ'
» » » » » Ἱεροσολύμων	τμη'	χνη'
» » » » » πρὸς τὸν Ἀρχιειδῶν	τμθ'	χνθ'
» » γράφει μητροπολίτης πρὸς μητροπολίτην	τν'	χξ'
» » » πρὸς ἀρχιεπίσκοπον	τνα'	χξα'
» » γράφωσι οἱ μητροπολίται τοῖς ἐπισκόποις	τνβ'	χξβ'
» » γράφει ἐπίσκοπος πρὸς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ	τνγ'	χξγ'
» » » ἐπίσκοπον	τνδ'	χξδ'
» » γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς τοῖς ἄρχουσιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας	τνε'	χξε'

Οὕτω μὲν οὖν γράφωσι τοῖς ἔξω κατακύκλοις ἤγουν τοῖς	τνι'	
Περὶ τοῦ Θεσσαλονίκης ὅτι ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας αὐτὸς μόνος γράφεται	τνζ'	
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὸν κνέξην Σερβίας	τνη'	χξη'
» » » » πρὸς τὴν Κνέξησαν	τνθ'	
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς ζουπάνον	τζ'	χξθ'
Περὶ ποῖα πιτάκια ἐπιγράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πῶς ταῦτα ἐπιγράφωσι	τζά'	
Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τοὺς κληρικοὺς αὐτῶν· καὶ πρὸς τοὺς πρῶ- τους τῶν κοσμηκῶν, καὶ πρὸς ἅπαντα τὸν λαόν, ὅταν εὐρίσκωνται ἐν ἄλλῳ τόπῳ	τζβ'	
Περὶ πῶς γράφωσιν τοὺς κληρικοὺς τῶν ἀρχιερέων	τζγ'	
Περὶ ἱερέων, ἢ καὶ κοσμηκῶν ὁποῦ θέλουν νὰ γράψουν γραφὰς εἰς μητροπολίτην .	τζδ'	
Περὶ πῶς γράφουν εἰς ἐπίσκοπον οἱ ἱερεῖς, ἢ καὶ κοσμηκοὶ	τζε'	
» » » οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ ἁγίου ὄρους	τζς'	χξς'
» » γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς ἡγούμενον, καὶ εἰς τοὺς γέροντας	τζζ'	χξζ'
» » » πρὸς ἄρχον μέγαν	τζη'	χο'
» » » εἰς χρήσιμον ἄνθρωπον	τζθ'	χοα'
» » » εἰς διδάσκαλον φιλόσοφον	το'	
» » » » τὸν μπέτην τῆς Μεγαλοβλαχίας	τοα'	
» » » » » Μπογδανίας	τοβ'	
» » » » δραγομάνον ὁποῦ νὰ εἶναι εἰς τὸν βασιλέα	τογ'	
» » » » μέγαν ἄρχοντα	τοδ'	
» » » » ἱερομόναχον	τοε'	
» » » » ἡγούμενον	τος'	
» » » » ἱερέα	τοζ'	
» » » » »	τοη'	
» » » » ἱεροδιάκονον	τοθ'	
Τακτικὸν εἰς ἄρχοντα μέγαν	τι'	
Ἔτερον	τια'	
Εἰς ἄρχοντας γραφὴν	τιβ'	
» » καὶ ἐγκάρδιον φίλον	τιγ'	
(Λεῖπει ἐν φύλλον 166)		
Εἰς τὸν οἰκεῖον γεννήτορα πῶς δεῖ ἕκαστος γράφειν	τις'	
» ἀδελφὸν ὁμομήτριον καὶ ὁμοπάτριον	τιζ'	
» ἀδελφὴν θήλειαν	τιη'	
Περὶ βιβλίων τῶν μὴ ἀναγινωσκομένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ	τιθ'	τι'
[Οἱ οἰκοδομηταὶ . . ἂν βάλλωσιν ἄνθρωπον στοιχείον]	τιι'	χιγ'
[Οἱ ἀποστεροῦντες μισθὸν μισθωτοῦ]	τια'	χιε'
[Εἴ τις κρύπτει ἀπὸ τὸ δέκατον]	τιβ'	
[Οἱ κλέπτοντες τοὺς ἄλωνας]	τιγ'	
Λύσις ἀφωρις μου. Εὐχὴ λεγομένη ὑπὸ ἀρχιερέως	τιδ'	ιμ' ξε'
Περὶ γυναικὸς ἢ καὶ ἀνδρὸς ὁποῦ νὰ ποιοῦν ἄσκησιν	τιε'	
[Ἐὰν γυναῖκα ἐξ ἀμελείας ἐπικαντηράσει] τὸ νήπιον αὐτῆς καὶ τελευτήσῃ	[τις']	χιμ'
[Ὁ ποδέων ἀνδρόγυνα] (= ὁποῦ δένων)	[τιζ']	χιβ'

Γ'

Τὰ τοῦ χειρογράφου Δ. Σγούτα κεφάλαια, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τοῦ χειρογράφου Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου.

- ι' Περὶ ἱερωμένου ὁποῦ νὰ ἔχη γυναῖκα καὶ γένοι ἀρχιερεὺς νὰ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ χειροτονία νὰ γίνεται μὲ τὸ θέλημά της.
- ια' Περὶ ἐπισκόπου, καὶ τί λέγεται ἐπίσκοπος, καὶ ὅτι νὰ ἔχη ἔξουσίαν εἰς ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα.
- ιβ' Περὶ ἀρχιερέως ὅπως νὰ μὴ δὲν κάμη χειροτονίαν ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ χειροτονήσῃ τινὰ ἀπὸ ξένην ἐνορίαν.
- ιγ' Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν ἀφήσῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ λείψῃ ἔξη μῆνες.

- κε' Περὶ ἱερέως ἢ ἱερέως ἀνέναι καὶ τὸν κατηγορήσουν.
- κς' Περὶ ἐπισκόπου ἢ ἄλλου ἱερωμένου ὁποῦ νὰ τὸν ἐκαθήρουν καὶ λειτουργήσει.
- κζ' Ὅτι ἡ τοῦ Πατριάρχου ἀπόφασις δὲν κατακρίνεται καὶ περὶ κριτηρίων βασιλικῶν.
- κη' Ὅτι ὁ καθηγηθεὶς ἀρχιερεὺς ἔχει ἀδειαν νὰ μετακαλῇ δευτέραν σύνοδον νὰ μετακρίνεται ἢ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας αὐτοῦ.
- λ' Περὶ μεταθέσεως ἀρχιερέων, καὶ περὶ παραιτήσεως, καὶ ὅτι δίδεται θρόνος ἀρχιερατικὸς πρὸς ἄλλον ἀρχιερέα ἔξαρχικὸς πάρεξ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου.
- λα' Περὶ ἐπισκόπων καὶ ἱερέων ἐὰν δὲν μνημονεύουν τὸν μητροπολίτην αὐτῶν.

- λζ' Ὅτι οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ δὲν ἀφορίζουν τινὰ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν.
- μβ' Περὶ κληρικῶν καὶ καλογήρων ἀνέναι καὶ κάμουν συνωμοσίαν ἢ φατριάν κατὰ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ περὶ παρασυναγωγῶν.
- μγ' Περὶ κληρικοῦ ἐὰν ὑβρίσῃ τὸν ἀρχιερέαν αὐτοῦ, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ κοσμηκὸς ἐὰν ὑβρίσῃ ἱερέαν ἢ δῆρρον καὶ περὶ τῶν καταλαλούντων τὸν ἀρχιερέαν αὐτῶν.
- μδ' Περὶ ἀρχιερέως ἀνέναι καὶ λειτουργεῖ μόνος του.
- ν' Περὶ τιμῆς ἱερέων.
- να' Περὶ διαθήκης ἀρχιερέων.
- νβ' Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἱερέων, καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην.
- ξα' Περὶ ἱερέως ἀν ἀποθάνῃ ἄτεκνος.
- ξβ' Περὶ ἱερέως ὅπως νὰ μὴ δὲν ἀνακρίνουν τὸν ἀρχιερέα αὐτῶν, καὶ ἐὰν δὲν τὸν μνημονεύουν.
- ξδ' Περὶ ἱερωμένων καὶ καλογήρων νὰ μὴδὲν μεταχειρίζονται φροντίδες κοσμηκαῖς, οὐδὲ νὰ λατρεύουν.
- ξη' Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ ἱερωθῇ καὶ ἐπάρῃ γυναῖκα ἢ χήρα ἢ δούλα ἢ κακοῦ βίου.
- ξθ' Περὶ τοῦ εὐρισκομένου εἰς ἁμαρτήματα ὁποῦ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην καὶ αὐτὸς χειροτονηθῇ καὶ περὶ ἐβρσίου ὁποῦ νὰ βαπτισθῇ ὅτι γίνεται ἱερέως, καὶ περὶ τῶν ἀναξίων ὁποῦ λειτουργοῦν.
- ογ' Ἐὰν τις ἐλθῇ εἰς γάμον, καὶ λάβῃ ἱερωσύνην καὶ ὁ γάμος νὰ ἐυρεθῇ παράνομος, καὶ περὶ κοσμικοῦ κληρικοῦ ἐὰν ἔχῃ γυναῖκα παράνομον.
- οδ' Περὶ ἱερέως καθαιρεθέντος, ἐὰν λέγῃ τὸ Ἐὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ περὶ τοῦ συνευξαμένου μετὰ κληρικοῦ καθηρημένου.
- οθ' Περὶ κληρικῶν ἵνα μὴ δὲν ὑπηγέουν εἰς κρασοπουλεῖον, οὐδὲ καπηλεῖον.
- πα' Ὅτι νὰ λαμβάνουν ἱερωσύνην καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ γένους ἱερατικοῦ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ γεννηθῶν ἀπὸ πόρνος γυναῖκας.
- πγ' Περὶ ἱερέως ἐὰν εὐλογῇ γάμον παράνομον.
- πη' Περὶ γυναικὸς ἐὰν ἀφήσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἢ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα διὰ τὸ βδελύττεσθαι τὸν γάμον.
- ι' Περὶ τοῦ κρίνεσθαι πάντας τοὺς κληρικούς καὶ μοναχοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως.
- ια' Περὶ ἐπισκόπων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ κλήρου ὁποῦ νὰ παίζουν χαρτῖα καὶ νὰ ἀρνηθῶν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.
- ιγ' Περὶ κοσμικῶν ἀνθρώπων ἐν καιρῷ διωγμοῦ ἐὰν πιασθῶν καὶ ἀσεβήσουν καὶ μετὰ ταῦτα θέλουν νὰ ἱερωθῶν.
- ιδ' Περὶ κληρικοῦ ἢ κοσμικοῦ ἐὰν βαρῆσουν τινος ἀνθρώπου καὶ ἀποθάνει, ἢ ἱερωμένος ἐὰν δῆρρη τινά.
- ιε' Περὶ τῶν λαμβανόντων δευτέραν χειροτονίαν, καὶ ποῖοι μεταχειροτονοῦνται, καὶ ποῖοι μεταβαπτίζονται καὶ περὶ ἀρχιερέως ἐὰν κάμῃ χειροτονίαν.
- ις' Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ κτήσῃ μοναστήρι ἢ ἐκκλησίαν ὅτι νὰ μὴ δὲν τὰ ὀρίζῃ, ἀλλὲ χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως νὰ τὰ κάμῃ.
- ιη' Περὶ ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ὁποῦ θέλει νὰ ἐλθῇ εἰς τὸ σχῆμα τῆς καλογερικῆς, ἕως πότε νὰ νὰ δοκιμάζεται, καὶ χωρὶς ἀναδόχου νὰ μὴ δὲν γίνεται.
- ρ' Περὶ μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων ὁποῦ νὰ εὐρισκονται καὶ κατοικοῦν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ ποίας εὐγένουν ἀπὸ τὸ μοναστήριον.
- ρβ' Περὶ καλογήρου καὶ καλογρίας ἐὰν ἐλθῶσιν εἰς γάμον, ἢ μεγαλόσχημος ἢ μικρόσχημος πορνεύσει, καλογραία ἐὰν εἶναι μαυλίστρια ἢ κοσμική.
- ρδ' Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ σχήματος τῶν μοναχικῶν ποῖον εἶναι μεγαλῆτερον.
- ρε' Περὶ καλογήρων καὶ καλογριάδων ἵνα μὴ γίνωνται ἀνάδοχοι παιδίων, οὐδὲ ἱερομόναχος στεφατόνῃ ἀνδρόγυνα.
- ρς' Ὅτι ἐπτὰ χαρίσματα εἶναι τὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ ἐπτὰ εἶναι τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπτὰ εἶναι αἱ μεγάλα ἔορται καὶ ἐπτὰ τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.
- ρθ' Ὅτι εἰς τὰς ἐκκλησίας συμπόσια δὲν γίνονται οὐδὲ καπηλεῖα εἰς τοὺς ἱερούς περιβόλους.
- ριβ' Περὶ ἱερέων ὅτι βαπτίζουσιν εἰς τρεῖς πατέρας, εἰς τρεῖς υἱοὺς καὶ εἰς τρεῖς παρακλήτους, καὶ περὶ τῶν μὴ βαπτιζόντων εἰς τρεῖς καταδύσεις.
- ργγ' Ὅτι διπλοὺς εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι οἱ οὐρανοὶ εἶναι κεκλεισμένοι ἐκεῖνου ὁποῦ δὲν εἶναι βαπτισμένος.
- ροδ' Περὶ ἱερέως ἀνέναι καὶ βαπτίζει τὸ παιδίον αὐτοῦ ὡς ἀν ἱερέως καὶ ἐὰν εὐλογῇ καὶ τὸν γάμον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
- ροε' Περὶ ἱερέως ὅτι ἀφοῦ φάγῃ δὲν βαπτίζει, μόνον πρὶν τῆς θείας λειτουργίας, οὐδὲ τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δὲν βαπτίζει.
- ρος' Ἐρώτησις πρὸς τὸν Μέγαν Διονύσιον, περὶ ποῖα ἁμαρτήματα συγχωροῦνται μετὰ τὸν θάνατον, διὰ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν ὁποῦ γίνονται διὰ τοὺς ἀποθαμένους.
- ρλα' Διὰ τίνα αἰτίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου κάμνουν αὐτοῦ μνημόσυνα, εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, εἰς τὰς ἐννέα καὶ εἰς τὰς σαράντα, καὶ πότε ἐμποδίζονται νὰ μὴ δὲν γίνονται.
- ρμς' Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου, οἱ ὁποῖοι διαλαμβάνουν εἰς πόσους βαθμοὺς γίνονται τὰ συνοικέσια καὶ εἰς πόσους δὲν γίνονται.
- ροβ' Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ γένη σκλάβα καὶ τὴν μῖανον νὰ μὴδὲν χωρίζεται ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.
- ρογ' Περὶ ἀνδρὸς ὁποῦ νὰ διώξῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμοιχεύσουν νὰ μὴδὲν τὴν χωρίζεται.
- ρογ' Περὶ παρανόμου γάμου ὅτι χωρίζεται.
- ροπ' Περὶ ἀνδρὸς ὁποῦ συνευρίσκειται μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς τὴν παραφύσιν, ὅτι χωρίζεται καὶ περὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ.
- ρις' Περὶ γυναικὸς ὁποῦ νὰ ἔχῃ ρούχα καὶ νὰ μὴδὲν δεῖξῃ ποῦ τὰ ἤσρε.
- σια' Περὶ παιδίων ποῖα λέγονται αὐτεξούσια καὶ ποῖα ὑπεξούσια.
- σιε' Περὶ παιδίων ὅπως νὰ τιμοῦν τοὺς γονεῖς αὐτῶν.
- οκβ' Περὶ δύο συντρόφων ἐὰν ὁ ἓνας ἐκ τούτων δύο ἐπάρῃ σύντροφον χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ ἄλλου.
- οκς' Περὶ γεωργοῦ ἐὰν ἐργάσῃ χωράφῃ χωρὶς θέλημα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Manuscript